Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 249 | Łódź, Sroda 28 października 1931 r. | נייַנטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך י"ז מרחשון תרצ"ב | № 249

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דער גרויסער „בריסקער פראצעס"

ערקלערונגען פון די דעפוטאטען ליבערמאן, בארליצקי, דיבוא און מאסטעק

גענויער בעריכט פון צווייטען פראצעס-טאג

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער צווייטער טאָג פון גרויסען „בריסקער" פראצעס האָט אַרויסגערופען נאָך אַ גרעסערען אינטערעס ווי דער ערשטער טאָג.

די זשורנאַליסטען-טישען זענען פשוט בעקלעפּט. דער אינטערעס איז אַזאַ גרויסער, ווייל ס'האָט געזאָלט אָפּגעבען זיינע ערקלערונגען דער ערשטער בעשולדיגטער דעפּ. ליבערמאַן.

צעהן אַ זייגער מיט פופצעהן מינוט קומט אַריין דער ריכטער-קאָמפּלעט און דער פאָרזיצער ווענדעט זיך צום בעשולדיגטען.

הערש וועל הערמאַן ליבערמאַן, אַנערקענט איהר זיך פאַר שולדיג, אַז אין דער צייט פון יאָהר 1928 ביז 9-טען אויגוסט 1930, האָט איהר צוגעגרייט אַן אַטענטאַט וועלכער האָט געדאַרפט מיט געוואַלד צו בעזייטיגען די רעגירונג.

— איך געפין זיך נישט פאַר שולדיג, הויכעס געריכט, האָט געענטפערט דעפּ. ליבערמאַן.

— צו ווילט איהר געבען ערקלערונגען?

— יאָ.

— איך ערקלער דעריבער אַלע בעשולדיגטע, אַז זיי האָבען רעכט אין יעדען אויגענבליק צו געבען ערקלערונגען, שטעלען פראַגען, צדות, אָדער נישט ענטפערען אויף געשטעלטע פראַגען, דאָס וועט נישט גערעכענט ווערען אַלס בעווייז פון זייער שולד. ביטע, גיט ערקלערונגען.

— ס'איז נישט אמת, אַז איך האָב געגרייט אַן אַטענטאַט, אַז איך האָב צוגעגרייט אַ רעוואָלוציע און געוואָלט מיט געוואַלט אומוואַרפען די רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי, דאַגעגען איז אמת

איך האָב געוואָלט אומוואַרפען די דאָזיגע רעגירונג און וויל נאָך איצט

אַלס אַלטער פּאַרלאַמענטאַריער פון דער דעמאָקראַטישער שול, איך האָב געוואָלט דאָס טוען אויפ'ן פּאַרלאַמענטאַרישען וועג, אויף אַן'אופן וואו דאָס לעצטע וואָרט האָט דער מלוכה-פּרעזידענט דורך פונאַנדערלאָזען דעם סיים.

איך האָב געשטרעבט צו אַ וועג פון נייע וואַהלען, דער בעשולדיגונגס-אַקט רעדט וועגען אַ פערשווערונג, וועגען געהיימע באַיובקעס, א.אַ.וו. די הערען, וועלכע האָבען צוזאַמענגעשטעלט דעם רעפּערטאַט פון איבערן - מיניסטעריום און אויף דעם גרונד האָבען זיי אָפּגעגעבען ערקלערונגען, בעת דער אויספאָרשונג, האָבען געגעבען אַ צייגניש, אַז זיי קענען אינגאַנצען נישט די אידעאָלאָגיע פון פּ. פּ. ס.

די אַרבייט פון פּ. פּ. ס. איז אויסגערעכענט אויף דער אינטעלעקטועלער ווירקונג אויף די מאַסען: מיר ווילען רעאַליזירען אונזער פראָגראַם דורך קאָנסטיטוציאָנעלען בעוואוסטזיניג מאַכען די מאַסען, מיט וואָס מיר שיידען זיך פון די קאָמוניסטען, מיר ווילען פערזיכערען דאָס אויספיהרען פון דער מעהרהייטס-רעכט פאַר די ברייטע מאַסען. די וויסענשאַפט לערענט, אַז

קיין שום קינסטליכע רעוואָלוציע גיט זיך נישט איין

ערפאָלג קאָן נאָר האָבען אַ ספּאָנטאַנישע רעוואָלוציע, וועלכע שטיצט זיך אויף גרויסע איבערליכע איבערברוכען. אונז ווערט דאַגעגען צוגעשריבען, אַז מיר האָבען אָרגאַניזירט די רעוואָלוציע אין איין אָטעם, אַז מיר האָבען זיך קאָנספּירירט, אַז מיר האָבען געוואָלט עפּעס פּועל'ן אויפ'ן וועג פון אַ פערשווערונג.

אַ פערשווערונג איז די טעטיגקייט פון איינצעלנע מענשען, רעוואָלוציע מאַכען די מאַסען און די מאַסען אַרבייטען קיינמאָל נישט אויפ'ן וועג פון אַ פערשווערונג. צוליב די אונגעהויערע ענדערונגען, וועלכע קומען פאָר אין דער וועלט, צוליב דעם, מוז די פּאַרטיי מוז צושטרעבען צו לעזען [illegible]

ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען, וואָלט געווען לעכערליך אונז צו בעשולדיגען אין עהנליכע קאָנספּיראַציעס.

מ'זאָגט אַז מיר האָבען אויסגענוצט די גינסטיגע מינוט און אָנגעהויבען אַן'אַקציע ווען מיר האָבען בעמערקט דעם געזענצען וואָס הערשט צווישען די אינטערעסען פון דער פּאַרטיי מיט דער טעטיגקייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

אַלזאָ הייסט עס, אַז דער מאַרשאַל פּילסודסקי רעדט מיט'ן לשון פון מלאכים, און אונזער פּאַרטיי מיט'ן לשון פון פערברעכער.

דעפּ. ליבערמאַן רעדט ווייטער וועגען די פאַקטען וואָס זענען פאָרגעקומען אין די יאָהרען 1928, 1929, און 1930. די רעגירונג האָט זיך געפונען אין די הענד פון דער אָפּאָזיציע, וועלכע האָט געהאַט אין סיים אַ מינדערהייט. דער סיים האָט אָנגענומען אַ בודזשעט-פּראָוויזאָריום, דער דאָזיגער רעגירונג, וועלכע זי האָט בעקעמפט. נאָכדעם ווי דער סיים איז פונאַנדערגעלאָזט געוואָרען, האָט דער מאַרשאַל פּילסודסקי זיך אָנגעגעבען אין דעמיסיע, הגם דער סיים האָט דאָס נישט פערלאַנגט און האָט שאַרף אַטאַקירט די דעפּוטאַטען.

דעפּ. ליבערמאַן ציטירט דערביי אויסצוגען פון די אַרטיקלען, וועלכע ס'האָט געשריבען דער מאַרשאַל פּילסודסקי.

דער מאַרשאַל פּילסודסקי האָט נישט ליב צו רעדען

זאָגט ווייטער דעפּ. ליבערמאַן, ער האָט ליב די טאַט, ער איז אַ מענש פון דער שווערד, אָבער נישט אַלע קענען דאָך טראָגען אַ שווערד.

ווייטער איז געקומען די צווייטע סעסיע פון סיים. מען דערוויסט זיך אַז די רעגירונג האָט איבערגעשריטען דעם בודזשעט מיט 566 מיליאָן. דער סיים מוז פרעגען פאַרוואָס און וואַרט ביז דער מאַרשאַל פּילסודסקי וועט קומען און פערטיידיגען די דאָזיגע איבערשרייטונגען, איצט ווייסען מיר פונ'ם בריף פון מאַרשאַל פּילסודסקי צום אויספאָרשונגס-ריכטער פאַר'ן פּראָצעס אין מלוכה-טריבונאַל, אַז ער האָט זיך נישט געוואָלט פערטיידיגען פאַר'ן סיים און האָט פערוואוּנדערט דעם מיניסטער פון ענטשפּרעכענדען רעסאָרט צו געבען ערקלערונגען דעם סיים, ווייל ער האָט געהאַלטען, אַז דער דאָזיגער סיים איז אַ בּאַרישער, דער פריהערדיגער סיים איז געווען אַ נידערטרעכטיגער, דער דאָזיגער איז אַ באַרישער.

ווען די פאָרזיצערס פון די דעפּוטאַטען-קלובען האָבען בעקומען איינלאַדונגען אַז זיי זאָלען זיך צונויפקומען אין אַ פּריוואַטען געשפּרעך מיט'ן מיער שוויטאַלסקי, און דעם מאַרשאַל פּילסודסקי, כדי אַרומצורעדען דעם בודזשעט — דעמאָלט איז ענטשטאַנען די פראַגע פון אַ פערשטענדיגונג צווישען די אָפּאָזיציאָנעלע גרופּען און.

דאָס שאַפען פון „צענטראָלעוו"

די ריכטונגען זענען זיך צונויפגעקומען און פעסטגעשטעלט אַ בשותּפותדיגען ענטפער, אַז אויב די רעגירונג האָט צו ערלעדיגען מלוכה-פראַגען, זאָל ער צונויפרופען אַ סעסיע פון סיים.

דעם 31 אָקטאָבער 1929 איז צונויפגערופען געוואָרען דער סיים.

אין דעם דאָזיגען טאָג האָב איך מיך נישט געקענט אַריינבעקומען אין בנין פון סיים, ווייל די טיר איז געווען בעשטעלט מיט אָפיצירען, מיט שוועריגקייטען האָב איך זיך אַדורכגעריסען אין סיים-זאַל. לויט מיינע אויסרעכענונגען זענען דאָרט געווען פון 150 ביז 200 אָפיצירען.

דעם 31 אָקטאָבער, אין טאָג ווען ס'איז צונויפגערופען געוואָרען די סיים-סעסיע האָט איבער פון די הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען אין רעגירונגס-לאַגער מיך געוואָרענט אַז איך זאָל נישט קומען אין סיים, ווייל דאָס קען זיין פערבונדען מיט פערלירען מיין לעבען. אויב ס'ווערט גערעדט וועגען אַ רעוואָלוציע-לאַגער אין סיים, מוז איך פעסטשטעלען אַז איך האָב געזוכט אַ רעוואָלוציע פאַר יעדען פרייז, וועלענדיג טייער פערקויפען דאָס לעבען, איך האָב נישט געפונען.

דאַן איז אומגעוואָרפען געוואָרען די רעגירונג פון ה' שוויטאַלסקי.

און ווען ס'איז געקומען די רעגירונג פון באַרטעלען האָבען זיך די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען געשטעלט צו דער אַרבייט, כדי צו געבען דער רעגירונג אַ בודזשעט, באַרטעל איז נישט געווען גוט געזעהען אין דער רעגירונגס-פּאַרטיי און האָט נישט געהאַט ביי איהר קיין שטיצע, ווייל

הער באַרטעל איז נישט קיין פּאָלקאָווניק

און נאָר, ווי מיר דוכט זיך, אַ קאַפּיטאַן.

מיר האָבען נישט געוואָלט געהען צו קיין רעוואָלוציע ווייל מיר האָבען געמיינט אַז די צוזאַמענאַרבייט צווישען דער רעגירונג און סיים וועט זיך איינגעבען און איך וועל ענטדעקען איצט אַ געהיימניש וואָס קאָמפּראָמיטירט אונז: מיר האָבען געהאָלפען דער רעגירונג אויף די אָפּשניטען, וואו זי האָט עהרליך געאַרבייט. אין חודש מערץ האָט באַרטעלס רעגירונג אָנגעגעבען אין דעמיסיע צוליב דעם, וואָס ס'איז אויסגעדריקט געוואָרען אומצוטרוי דעם אַרבייטס-מיניסטער.

דעפּ. ליבערמאַן זאָגט דאַן, אַז ס'איז געווען אָנ'אָנגעגרעכט צו פערמאַכען דעם סיים דעם 20 יוני, בעת די סעסיע איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דרייסיג טעג.

אַזוי-אַרום האָבען מיר בעשלאָסען „אַרויסצוגעהען אין גאַס". דאָס איז באמת געווען אַ אַרויסגאַנג אין גאַס, אָבער נישט אַזוי ווי ס'פערשטייט דאָס דער בעשולדיגונגס-אַקט.

דעפּ. ליבערמאַן בעט דאַן דאָס געריכט צו מאַכען אַ הפסקה.

נאָך דער הפסקה רעדט דעפּ. ליבערמאַן ווייטער.

אונזער רעוואָלוציע, זאָגט רעדנער בעשולדיגטער האָט געשטרעבט צו דעם, וואָס איז געווען דער ווילען פון דער צענטראַלער פערזאָן, און וועגען וואָס ס'האָט געבעטען דער מלוכה-פּרעזידענט דעם מאַרשאַל פּילסודסקי, דאָס הייסט, פונאַנדערלאָזען דעם סיים און אויסשרייבען נייע וואַהלען.

דאַן איז געקומען

די טיפע נאַכט

וועגען וועלכע מ'האָט אין פּוילען נישט געטאָרט רעדען און שרייבען, דאַן האָט מען אונז אַרעסטירט.

אין דעם מאָמענט ווערט ליבערמאַנען נישט גוט, ער פאַלט אויף דער באַנק, כאַפּט זיך ביים האַרץ אָבער ער שטאַרקט זיך און רעדט ווייטער.

— נעכטען, זאָגט דעפּ. ליבערמאַן, האָב איך געהערט פון פּראָקוראָר אין וואָס איך ווער בעשולדיגט. דער הער פּראָקוראָר האָט בעדראָהט מיין גרויען קאָפּ, מאָלענדיג דאָס בילד פון די אונרוהען דעם 14-טען סעפּטעמבער און פון הערד אין טשענסטאָכאָוו, איך ווער בעשולדיגט אַלס מאָראַלישער מערדער, דער פּראָקוראָר שטעלט פעסט, אַז ער שטרעבט, דאָס די דאָזיגע מאָרדען זאָלען געהען אין פערגעסענהייט. איך שטרעב אויך, אַז אַלע די בעריהמטע מאָרדען אין פּוילען זאָלען אַריינפאַלען אין תהום פון פערגעסענהייט, אויך זאָלען געהען אין פערגעסענהייט די הונדערטער זעלנער, וואָס זענען געפאַלען אין יאָהר 1926. נאָך איידער ס'איז געקומען דער מאַי-אַטענטאַט האָט ווישאָס און דער לינקער לאַגער פאַרגעלעגט די מאַכט פּילסודסקי'ן, ער האָט אָבער געוואָלט אַנדערש און נעמען אַזוי ווי ער האָט געוואָלט. נאָכ'ן טויט פון פּר. נאַרוטאָוויטש, איז צו אונז געקומען אַ גרופּע פּילסודטשיקעס...

דער פאָרזיצער רייסט איהם אין דעם מאָמענט איבער און ערקלערט, אַז דאָס האָט נישט צו טון מיט דער בעשולדיגונג.

גוט, איך וועל פערדעקען איצט דאָס, וואָס די צוקונפט וועט דעמאַסקירען.

דעפּ. ליבערמאַן ווענדעט זיך צום פּראָקוראָר און זאָגט: וואָס בין איך שולדיג אַז ווען אין אויסלאַנד האָט מען געשריבען וועגען פּוילען האָט מען אויסגערעכענט מיין נאָמען, וואָס בין איך שולדיג אַז אויסלאַנד האָט געשריבען וועגען בריק. ס'שטייט פאַר אייך אַ מענש, וועלכער איז געשטאַנען פאַר'ן מלוכה-טריבונאַל, אַלס עפּענטליכער בעשולדיגער איצט שטעה איך אַלס בעשולדיגער נישט מיט'ן כוח פון רעכט, נאָר מיט'ן כוח פון פאַקטען. אויפ'ן באָדען פון דעם דאָזיגען פּראָצעס ליגט דער ענין טשעכאָוויטש, וועגען דעם ווייסען מיר אַלע און אַפילו דער הער פאָרזיצענדער. די אָפּאָזיציע קעמפט די גאַנצע צייט וועגען רעכט און די צענטראַל-פיגור קעמפט וועגען מאַכט.

און היינט איבער פּוילען,

איבער מיליאָנען הונגעריגע

הערט זיך דאָס גרויסע געשריי „מעהר מאַכט". דעפּ. ליבערמאַן ענדיגט מיט פאָלגענדע ווערטער: איך רוף גאָר נישט אָפּ דאָס וואָס איך האָב געטון און איך האָב גערעדט איז אמת. איך בעדויער גאָרנישט און זאָג זיך נישט אָפּ פון קיין שום עפּענטליכע טאַט וואָס איך האָב געטון. די איצטיגע מאַכט מוז פאַלען אונטער'ן דרוק פון די מאָראַלישע כוחות, וועלכע קומען פון דער נשמה פון פאָלק.

דאַן וויל דעפּ. ליבערמאַן רעדען וועגען בריסק דער פאָרזיצער ערלויבט נישט און דעפּ. ליבערמאַן ענדיגט דעריבער זיין רעדע:

— איך שווער ביי מיין וואָרט און מיין עהרע, אַז אַלץ וואָס איז געזאָגט געוואָרען אין דער סיים-אינטערפּעלאַציע איז אמת.

נאָכדעם ווערט ערקלערט אַ הפסקה. אין די געריכטס-קולואַרען ווערט שטאַרק דיסקוטירט די רעדע פון דעפּ. ליבערמאַן, וועלכער ווערט געהאַלטען פאַר איינעם פון די בעסטע פּאָליטישע רעדנער אין פּוילען.

נאָך דער הפסקה פרעגט דער פאָרזיצער דעם דעפּ. באַרליצקי צי ער אַנערקענט זיך פאַר שולדיג.

דעפּ. באַרליצקי ענטפערט:

— איך אַנערקען זיך נישט צו קיין שום שולד, איך בין מודה, אַז איך האָב געשטרעבט און וועל שטרעבען אַראָפּצוּוואַרפען דעם סיסטעם פון דער איצטיגער רעגירונג, אָבער צו קיין מלוכה-אַטענטאַט בין איך זיך נישט מודה, איך ווייס נישט צו מיר געהערען צו די בעסטע, ווי ס'האָט זיך געכטען אויסגעדריקט איינער פון די פערטיידיגער, אָבער איך ווייס, אַז מיר געהערען צו די גרויסע מאַסען, וועלכע שטיצען אונזער שטעלונג צו דער איצטיגער רעגירונג.

דאַן לייענט דעפּ. באַרליצקי די ווערטער פון בעשולדיגונגס-אַקט אין וועלכע ס'ווערט גערעדט וועגען פּ.פּ.ס. און זאָגט אַז פּ.פּ.ס. האָט גרויסע פערדינסטען ביים ערוואָרבען די אומאָפּהענגיגקייט פון פּוילען, ביים אויסאַרבייטען די קאָנסטיטוציע, און איינפיהרען די דעמאָקראַטישע אָרדנונג.

מיר האָבען אויף [illegible]עם געאַרבייט זעהר פיל יאָהרען, מיר זענען נישט זעהר צופרידען פון דער יונגער גענעראַציע, פון דער געזעלשאַפט, אָבער מיר האָבען געמיינט אַז דאָס איז אַן'אָנהויב און ווייטער וועט שוין געהען גוט. ס'איז געקומען מאַי 1926, איך שטעל פעסט, אַז אַלס איינער פון די אָנפיהרער פון פּ.פּ.ס. אַז פאַר אונז איז די מאַי-איבערקעהרעניש געקומען אונפערהאָפט; אַז מיר האָבען אין איהר קיין שום אַנטייל נישט גענומען, און ווען בעת דער שיסעריי איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון צענטראַל-קאָמיטעט פון פּ.פּ.ס. האָבען מיר זיך אָפּגעשטעלט דערויף, צי מיר דאַרפען אַרויסגעבען אַן'אויפרוף, וועלכער זאָל רופען צום שטרייק די באַהן-אַרבייטער, און ס'איז דאָך בעקאַנט, אַז [illegible]

(ווייטער זעה 3-טע זייט).

נעכטיגע וואהלען אין ענגלאנד

ס׳ווערט פאראויסגעזעהען א גרויסער זיג פון די קאָנסערוואטיסטען

לאָנדאָן, 27 (פאט) די היינטיגע וואהלען אין ענגלאנד זענען אדורך אין דער בעסטער אָרד־נונג און רוה.

דער געדיכטער נעבעל וואס האט געהערשט אין לאָנדאָן און אין גאנץ מיטעל ענגלאנד, האט אפגעשוואכט די וואהל־פרעקווענץ. די וואהלען זע־נען פאָרגעקומען פון 8 פריה ביז 8 אין אָוונט.

צווישען די שוין פערעפענטליכטע רעזולטא־טען איז זעהר כאראקטעריסטיש דער אויסגאנג פון די וואהלען אין קריין סאָלפארד, נעבען מאַנ־טשעסטער. אלע 3 מאנדאטען, וועלכע האָבען פריהער געהערט צו דער לייבאָר־פארטיי האָבען איצט בעקומען אין דעם דאָזיגען אינדוסטריע־קווארטאל די קאָנסערוואטיסטען.

בכלל זענען אין די ביזאיצטיגע רעזולטאטען געוועהלט געוואָרען 56 קאָנסערוואטיסטען, 6 לייבאָר־פארטיי, 14 ליבעראלען און 8 פון דער סי־מאָן־ריכטונג. מ׳זעהט פאר א גרויסען זיג פון די קאָנסערוואטיסטען.

לאָנדאָן, 27 (פאט) היינט זענען פאָרגע־קומען די וואהלען צום ענגלישען פארלאמענט ס׳איז כדאי צו דערמאָהנען, אז 68 דעפוטאטען זענען שוין אויסגעוועהלט געוואָרען, ווייל זיי הא־בען נישט געהאט קיין. קאנטר־קאנדידאטען, אין דער צאָהל זענען פערהאַן 49 קאָנסערוואטיסטען, 13 ליבעראלען און 6 פון דער לייבאָר־פארטיי, מאָרגען וועט מען שוין קענען אויפגעבען דעם כמעט־גענויען צוזאמענשטעלען פון פארלאמענט.

לאָנדאָן, 27 (פאט) מאקדאָנאלד האט זיך געווענדעט צו אלע מיניסטאָרען פון ענגלישען קאבינעט, אז זיי זאָלען בלייבען אין לאָנדאָן ביז דאָנערשטאָג, כדי אין דעם טאָג זאָל קענען פאר־קומען א זיצונג פון מיניסטאָרען־ראט. וועלכער זאָל זיך פערנעהמען מיט׳ן רעדאגירען דעם קע־ניגליכען מאניפעסט. בעת דער פייערליכער ער־עפנונג פון נייעם פארלאמענט וואס וועט פאָר קומען דעם 10 נאָוועמבער.

ערב נייע קאמפען אין מאנדזשוריען

סאָוויעטען שיקען אמוניציע און געוועהר פאר די כינעזער

ווין 27 (פאט). „נייעס וויענער טאגעבלאַט" מעלדעט פון מוקדען: די היגע יאפאנישע קרייזען רעכענען זיך מיט דער מעגליכקייט פון נייע מלחמה־פערוויקלונגען אין מאנדשוריען. די כינעזישע רעגי־רונג זאָל בעקומען פון די סאָוויעטען גרויסע זענ־דונגען פון געוועהר און אמוניציע.

ס׳קומען פאר בסדרדיגע צוזאמענשטויסען און די יאפאנישע רעגירונג האלט, אז זי וועט נישט קענען פערלאָזען מאנדזשוריען אין טערמין, וואָס איז פארגעזעהען דורך דער פעלקער־ליגע.

דייטשלאנד האט זיך נישט געלאזען בינדען די הענד

פון איטאליענישען אויסען־מיניסטער גראַנדי

פאריז, 27 (ספ. טעל.) „עקא דע פארי" שטעלט פעסט, אז קאנצלער בריונינג האט זיך נישט ערלויבט צו בינדען די הענד און די קאָנ־פערענצען מיט׳ן איטאַליענישען אויסערן־מיניסטער גראנדי, האלטענדיג, אז קודם־כל מוז קומען צו א פערשטענדיגונג מיט פראנקרייך. ס׳איז אפילו נישט צוגויפגעשטעלט געוואָרען קיין שום דייטש־איטאליענישער פראָגראם.

60 מיליאָן שילינג פאר עסטרייך

גיט די פראַנצויזישע באַנק

ווין, 27 (פאט). „נייע פרייע פרעסע" מעלדעט פון פאריז: די פראנצויזישע באנק האָט אויסגעדריקט איהר גרייטקייט איינצוצאָהלען אין דער אינטערנאציאָנאלער אויסצאָהלונגס־באנק 60 מיליאָן שילינג פאר דער עסטרייכישער נאציאָנא־לער באנק.

די אינטערנאַציאָנאלע באנק וועט זיך פער־נעהמען מיט דער פראגע דעם 12 נאָוועמבער.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס אין לאנדאן

לאָנדאָן 27. (פאט) נעכטען אין אָווענד זענען אין ווייטשעפל פאָרגעקומען 3 דעמאָנסטראַ־ציעס פון 400 קאָמוניסטען.

די דעמאָנסטראנטען האָבען געזונגען רעוואָ־לוציאָנערע לידער. ס׳איז געקומען צו א צוזאמען־שטויס מיט דער פאָליציי.

פאר בייזוויליגען באנקראט

לייפציג, 27 (פאט) דאס געריכט פון גע־שוואוירענע האט היינט פערמשפט 2 לייפציגער באנקירען קעלבא אויף א יאהר טורמע און לעווי אויף 4 חדשים טורמע פאר בייזוויליגען באנקראַט.

פאר דאמען און הערען

פעלצען

צו קאנקורענץ־פרייזע.

אכטונג: אין דער אייגענער ווערקשטעל ווערען אויסגעפיהרט פעלץ־ און שטאף־מאנטלען פון אייגענער און אנפערטרויטע שטאף לויט די לעצטע נייעסטע מאָדעלען ווי אויך פערשידענע רעפעראַטורען

דער פעלץ־וואַרען־לאַגער

L. Grünspan

66 פיעטריקאווער 66 — טעלעפאָן 190־21

Dr. Różaner

ספעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנק־הייטען, מענער־שוואכע און קינדערלאָזיגקייט

נאַרוטאָוויטשא 9, טעלעפאָן 128-98

נעמט אָן פון 8–10; 4–8 אָוונט.

זונטאָג פון 9 ביז 10 פריה.

Dr. Med.

M. Wajnberg

ספעציאַל אַרצט פאַר נערווען־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פאָנסקא)

טעל. 172-20

נעהמט אָן נאָכמיטאָג. פון 5 ביז 7

STARSZY FELCZER

A. Neumark

Południowa 38, tel. 163-46

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8–10 פריה און פון 2–4 נאָכמ.

פאַר אונבעמיטעלטע – מעסיגע פרייזען.

צו די ה"ה גנבים!

נעכטען האָט מען ביי מיר אַרויסגעגנבעט פון געשעפט א דאמען־ביטעל, אין וועלכען עס האט זיך געפינען פערשידענע קוויטונגען, ווי אויך א וועקסעל אויף 100 זל. אויסגעשט. זאַפיע דיקערטאָווא, בידגאָשטש, דלוגא 45 אין א מיליטער־ביכעל אויפ׳ן נאָמען י. וואַרטסקי. די בעוואָרענישען אויפן וועקסעל זענען געמאַכט געוואָרען. די איבריגע זאכען בעט איך נעבען בעלן גינג אָבציגעבען צו ווארטסקי, נאָוואָמיעסקא 31, פראָנט געוועלב.

7227 דיסקרעציע געזיכערט.

א וואוינונג

פון 2 צימער און קוך איבערצוגעבען אין צענטרום שטאָט. צו ערפאָהרען ביי קרוקאָווסקי פאָלודניאָווא 23, טעל. 139-32.

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג־ארטאפעד

פאָלודניאָווא 9, טעל. 183-17

צוריקגעקעהרט

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפעדישע אפאראטען ווי: זעקלאָרקעס אויף פ׳אָשפונטען, קינסטליכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

נעמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. med. REICHER

פאָלודניאָווא 28, טעל. 20193

ספעציאַל־אַרצט פאר מענער־שוואכע־בעהאַנדלונג

נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אָוונד.

זונטאָג און יום־טובים פון 9–1 בטאָג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.

זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע־זאַל פאַר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן־, נאָז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען!

9 קאָנסטאַנטינער 9 טעלעפאָן 127-81

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לאָגשניצע ווערוושער 17 פון 10 — 11 און פון 5 — 8

מיין זאָך!

פערדינג איך אויף חתונות, נעהם אויך אָן אויף פאַרציאָנען שטרענג כשר און ביליגע פרייזען.

פרידוואלד, פאָלודניאָווא 10

טעלעפאָן 191-26.

Dyplomowana

HIGIENISTKA

LIZA NAMIOT

נעהמט אָן ארבייט: זאַסטושיקען, אפאַטרונקעס, דיזשורען

35 אַלעיאַ 1־טער מאַי 35

פראָנט, ערשטער שטאָק.

טעלעפאָנירען טאָג־טעגליך, אויסער שבת, פון 2 ביז 4 נומער 145-02.

„SANATO"

כירורגיש־וועכנעריז־אנשטאלט

אגראַדאָווא 10, טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

גינעקאלאגיש־וועכנעריז־אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד ריימלער־סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2־טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכאש

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

עמפפאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

אויגען־אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס־שעה׳ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאַל־ארצט פאַר אויגען־קראנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראַגוטאַ 12, טעל. 175-10.

נעהמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוו.

REZINOTRUST

וויכטיג פאר לאדז

און דער פראווינץ!

דערמיט מאַכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז אונזער לאגער אין לאָדז,

פיעטריקאווער 40, ריינמע אפיצ׳נע, פארטער א. פ.

SKŁAD KOMISOWY

Przedsięb. Handlowe „REZYNA"

איז פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמט־ליכע קאלאָשען און באָטען פון דער פירמע

„REZINOTRUST"

צו מעסיגע פרייזען מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"

Łódź, Piotrkowska 40

tel. 145-32.

אין טיפען טרויער בעווייגען מיר צוזאמען מיט דיר חבר שלום דעם טויט פון דיין ליבען אונפערגעסליכען פאטער

ב. ע.

נטע ליפשיץ

זיי פון גאט געטרייסט!

פעלא און גוטשא לוצקא, וו. באלעס־לאווסקי און פרוי, אברהם ראווסקי, דוד קעסטענבערג, יעקב לוצקי, מ. טאבא־טשניק און פרוי, גוטמאן אבראמאוויטש

Dr. med.

Haltrecht

ספעצ.־אַרצט פאַר הויט און געשלעכטס־קראַנקה.,

נעהמט אָ׳ פון 8–9.30 פריה פון 1–2 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.

זונטאג פון 9 ביז 1 מיטאָג.

פיעטריקאווער 10

טעל. 245-21.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאַנא 4, טעל. 216-90

ספעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואכע, אַלע ארט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפיע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדער ווארטע־צימער פאַר פרויען.

קאנפליקט צווישען אמבאס. פיליפאוויטש און דעם אמעריקאנישען סענאטאר באראה

ניו־יארק, 27. (סופ. טעל.) דער פראנצויזישער פרעמיער לאוואל האט פערלאזען אמעריקא.

אויף דעם געזעגנונגס־באנקעט אין דער פראנצויזישער האנדעלס־קאמער אין ניו־יארק, האט דער פרעמיער פאלגענדעס געזאגט וועגען די אונטערהאנדלונגען מיט הובער'ן:

— איצט ווייסען מיר אויף וואס מיר שטעהען און וואס מיר ווילען, וואס מיר קענען ערווארטען און וואס מיר קענען האפען. דער רעזולטאט פון די געשפרעכען מיט הובער'ן וועט זיין די באהענסטע צוזאמענארבייט פון פראנקרייך מיט אמעריקא, כדי צו בעשיצען אונזער קולטור פאר די געפאהרען, וועלכע שטעהען איהר פאר.

לאוואל האט נישט געוואלט געבען קיין אייגצעלהייטען פון די קאנפערענצען, ער זאל האבען אונטערגעשטראכען אז די ארבייט איז נישט געווען קיין אומזיסטע.

לאנדאן, 27. (ספ. טעל.) „טיימס", איז ענטוישט פון די רעזולטאטען פון דער וואשינגטאנער קאנפערענץ, די ציימונג פערנעהמט זיך אויך מיט דער פראגע פון סענ. באראה וועגען דער רעוויזיע פון די טראקטאטען.

די ציימונג האלט, אז נישט די אמעריקאנישע און נישט די ענגלישע רעגירונגען שטרעבען נישט צו ענדערען די טראקטאטען, יעדענפאלס זענען באראה'ס אויספיהרונגען זעהר וויכטיגע און קענען נישט בלייבען לאנג אהן בעריקזיכטיגונג.

וואשינגטאן, 27. (ספ. טעל.) די פאליטישע סענסאציע פון וואשינגטאן איז דער שארפער צוזאמענשטויס צווישען פוילישען אמבאסאדאר פיליפאוויטש מיט סענאטאר באראה.

בעת א באנקעט לכבוד לאוואל'ן אין די סאלאנען פון דער פראנצויזישער אמבאסאדע, האט סענאטאר באראה געהאט א לאנגען געשפרעך מיט'ן אמבאסאדאר פיליפאוויטש וועגען זיינע פראיעקטען בנוגע דעם „דאנציגער קארידאר".

בעת דעם געשפרעך איז אנוועזענד געווען דער טשעכישער געזאנדטער.

אמבאסאדאר פיליפאוויטש האט ערקלערט פען דעם סענאטאר, אז ער קען נישט גע... די פאליטישע פערהעלטענישען. דער פוילישער אמבאסאדאר האט פערעפענטליכט דיעס געשפרעך.

סענ. באראה איז שארף געגען דעם ארויסגעטרעטען אין דער פראנצויזישער פרעסע.

וואלדעמאראס פלאנעוועט עפּיס...

ער קאנפערירט מיט די אויסלענדישע פארשטעהערשאפטען

ריגא, 27 (פאט). „ריגאער רונדשוי" מעלדעט, אז וואלדעמאראס האט פאר זיין ארויספאהרען קיין אויסלאנד אפגעגעבען וויזיטען אלע אויסלענדישע פארשטעהערשאפטען, די וויזיט ביי די פארשטעהערשאפט פון די סאוויעטען האט געדויערט 6 שעה.

די ציימונג שרייבט, אז דער סאוויעטישער געזאנדטער האט אפגעהאלטען א געשפרעך מיט'ן פרעזידענט, אין וועלכען ס'איז אויך בעריהרט געווארען די פראגע פון וואלדעמאראס'ן.

ענטדעקט נייע לאגערן פון געוועהר ביי דייטשע קאמוניסטען

בערלין, 27 (פאט) דאס ענטדעקען לאגערן פון אויפרייס־מאטעריאלען אין דער וואוינונג פון איינעם פון די בערלינער קאמוניסטען, האט ארויסגעפיהרט די פאליציי אויף די שפורען פון א געהיימער ארגאניזאציע, וועלכע האט אנגעפיהרט מיט דער טעראריסטישער ארגאניזאציע אין גאנצען לאנד, די פאליציי האט היינט אדורכגעפיהרט רעוויזיעס אין די וואוינונגען פון 5 קאמוניסטישע דעפוטאטען, אויך אויף דער פראווינץ זענען אדורכגעפיהרט געווארען פיל רעוויזיעס. אין ראדבאד (וועסטפאליען) האט מען ענטדעקט א לאגער פון אויפרייס־מאטעריאל.

באנדיטען־אנפאל אויף א יודישען יובעליר אין ווארשא

צוגערויבט פאר 20 טויזענד זל. צירונג – 5 מענשען פערוואונדעט בעת'ן יאגען די באנדיטען

ווארשא, 27. (טעלעפאניש) היינט איז פארגעקומען א זעהר דרייסטער באנדיטען־אנפאל אויפ'ן יודישען יובעליר אברהם אדעלפאנג.

אדעלפאנג האט זיין געשעפט אויף דזשעלנא גאס 9 און וואוינט אויף נאוואליפיע 23. ווען ער איז אהיימגעגאנגען מיט א רענצעל טייערע חפצים זענען איהם אויף די טרעפען בעפאלען עטליכע פערשוינען, וועלכע האבען איהם דערלאנגט מיט א טעמפען געוועהר און צוגענומען דאס רענצעל, אין וועלכען ס'האט זיך געפינען פאר 20 טויזענד זלאטים צירונג.

אדעלפאנג האט געמאכט א געוואלד. ס'איז אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט אויטערגענומען א געיעג נאך די אנטלויפענדע באנדיטען. ס'איז ענטשטאנען א שיסעריי, בעת וועלכען 5 צופעליגע דורכגעהער זענען פערוואונדעט געווארען. איין באנדיט איז שווער פערוואונדעט געווארען און מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. ביי איהם האט מען די צוגערויבטע צירונג נישט געפונען.

—=):O:(=—

באראן לואי ראטשילד

האט זיך אפגעזאגט פון דער לייטונג פון דער עסטרייכישער קרעדיט־אנשטאלט (איינע פון די גרעסטע בענק אין עסטרייך)

שטורמען און פערפלייצונגען אין איטאליען

רוים, 27 (פאט) אין גאנצען לאנד הערשען געוואלדיגע שטורם ווינדען און רעגענס. די כוואליעס האבען פערגאסען די ברעגעס, פערפלייצענדיג די נידריגע ערטער און צוגעהענדיג ביז צו דער באהן־ליניע, די באהן־ליניעס זענען אין עטליכע ערטער איבערגעריסען, די שאדענס זענען גרויסע.

די שווערע נויט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין וויען

וויען, (י.ט.א.) די נויט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג פון וויען וואקסט אונאויפהערליך. לויט די לעצטע שאצונגען ליידען הונגער 30 פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג. די ספעציעלע הילפס־זאמלונג פון דער קהלה האט צוליב דעם הערשענדען קריזיס געבראכט ביז־איצט מינימאלע רעזולטאטען. אויב די לאגע וועט זיך נישט בעסערען ערווארט צעהנדליגער טויזענדער יודען אין וויע א פערצווייפעלטע ווינטער־נויט.

פערשטענדיגונג אויפ'ן באלקאן

וועט אנערקענט ווערען דורך דער מענשהייט

ארקארא 27 (פאט) קעמאל פאשא האט געשלאסען די באלקאנישע קאנפערענץ מיט א רעדע, אין וועלכער ער האט אונטערגעשטראכען די נויטיגקייט פון צוזאמענארבייט צווישען די באלקאנישע לענדער. ער האט אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אז א באלקאנישע פערשטענדיגונג וואלט גינסטיג אויפגענומען געווארען דורך דער גאנצער מענשהייט און וואלט געווען א שריט פאראויס אויפ'ן וועג פון שלום

דער גרויסער „בריסקער" פראצעס

(ענדע פון דער 1. זייט).

שטרייק וואלט דעצידירט וועגען ערפאלג פון דער איבערקעהרעניש. מיר האבען דעם אויפרוף נישט ארויסגעגעבען, וויל מיר האבען נישט געקענט די צילען, וועלכע ס'האט פאר זיך דער

שעפער פון דער איבערקעהרעניש פילסודסקי

קיינער האט נישט געוואוסט צו וואס פילסודסקי שטרעבט און דעריבער איז געקומען צו דעם ווידערשפרוך מיט די לינקע פארטייען.

דאן וויזט דעפ. בארליצקי אן אויף דער ראל פון דאשינסקי'ן, וועלכער איז שווער בעליידיגט געווארען, הגם ער האט געהאט א הויכען אמט און האט פערטרעטען דעם מלוכה־פרעזידענט, דער פראקוראטור איז גארנישט איינגעפאלען איהם דעמאלט צו שיצען.

די איצטיגע רעגירונגען זענען נישט אפהענגיג פון סיים און וועמענס נאמען זיי רעגירען.

די בעשולדיגער מיינען, אז מיר זענען 11 טייוולאנים, וועלכע זענען אימשטאנד ארויסצורופען א רעוואלוציע. רעוואלוציע איז א סטיכיע און דעריבער קען נישט זיין קיין רייד וועגען דעם, אז נאך אונזער ארעסט איז געפאלען די רעוואלוציאנערע כוואליע, אזוי ווי עס ווערט געזאגט אין בעשולדיגונגס־אקט.

דער אנגעקלאגטער וויל דאן רעדען וועגען בריסק, דער פארזיצער ערלויבט איהם דאס נישט.

— מ'רופט דיא גרויס די טראגעדיע פון טשענסטאכאוו. קאסטושעווסקי איז דעם מארד בעגאנגען אויף אייגענער אחריות אלס נקמה פאר די פערברענטע רויטע פעהנער., פ.פ.ס. בענוצט נישט קיין טעראר. די איצטיגע בעשולדיגונג ברענגט שאדען פוילען. אויף דער בעשולדיגונגס־באנק זיצט איצט די גאנצע פ.פ.ס. דאס געריכט דארף נעהמען אין אכט די אומשטענדען פון פראצעס, וועלכע האבען א

א גרויסע היסטארישע בעדייטונג

דאן גיט ערקלעהרונגען דער פ.פ.ס.־ישער דעפוטאט דיבוא, ער זאגט: חבר ליבערמאן האט שוין דא גענוג גערעדט וועגען בעשולדיגונגס־אקט, ווען דער סיים איז פערמאכט געווארען האבען מיר געמוזט שאפען אנ'אנדערע טריבונע, פון וועלכער מיר זאלען רעדען צום פאלק. דעריבער איז צונויפגערופען געווארען דער קראקאווער קאנגרעס. וואס שייך מיר פערזענליך וויל איך נישט נאר אראפווארפען די איצטיגע רעגירונג, נאר איינגאנצען איבערענדערען די קאפיטאליסטישע ארדנונג, אזוי־ דאגט בפירוש דער פראגראם פון פ.פ.ס. מען בעשולדיגט אונז אין א פערשווערונג, פערשווערונג

מאכען קליקעס, מיר דארפען דאס נישט, מיר זעגען א פארטיי פון צעהנדליגער טויזענדער מיטגלידער און הונדערטער טויזענדער אנהענגער.

מיר האבען אנדערע מיטלען

די פראקוראטור פעררופט זיך, אז מ'האט ביי אונזער מיליץ געפינען 19 רעוואלווערען און 2 גראנאטען, אבער מיט דעם קען מען דאך קיין פערשווערונג נישט מאכען.

מיר האבען זיך דאך אין קראקע גארנישט קאנספירירט, מיר האבען דאך אלץ אפען גערעדט, איך מיט'ן אנגעקלאגטען חבר מאסטעק זענען דאך געווען ביים קראקאווער סטאראסטא און מיט איהם גערעדט וועגען דער ארדנונג בעת'ן קאנגרעס.

מיר ווילען אומווארפען די איצטיגע רעגירונג, ווייל זי איז געגען ארבייטער־קלאס.

ער ציטירט די רעדע פון וויצע־פארזיצער פון סאנאציע־קלוב וועלכער האט געזאגט אז די ענדערונגען פון דער קאנסטיטוציע וועלען איינגעפאדענט ווערען מיט'ן אדער געגען סיים און פרעגט פארוואס האט איהם די פראקוראטור צוליב דעם נישט צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט., ער ציטירט ווייטער די רעדע פון דעפ. סלאוועק וועגען ברעכען ביינער און פרעגט פארוואס די פראקוראטור האט נישט געמאכט קיין געבמויך דערפון.

— אונזער מיליץ איז געשאפען געווארען, כדי זיך צו פערטיידיגען פון כוליגאנישע אנפאלען ווי דאס איז געווען אויף דעפ. טשאלקאש.

וועגען בריסק דערלאזט נישט דער פארזיצער אז ער זאל רעדען און דעריבער ענדיגט (ער) זיין רעדע.

— ס'איז מעגליך אז דאס קרייז־געריכט וועט מיך פערמשפטען, מיך וועט אבער בעפרייען די געשיכטע פון דעם קלאס, צו וועלכען איך געהער.

דאן גיט ערקלעהרונגען דעפ. מאסטעק, פון פ.פ.ס. ער זאגט:

— דער בעשולדיגונגס־אקט ווארפט מיר פאר אז איך בין א מיטגליד פון צענטראל־קאמיטעט פון פ.פ.ס. איך בין נאך צו יונג און האב נאך נישט קיין כבוד צו זיין א מיטגליד פון צענטראל־קאמיטעט. מ'האט דא גענומען שטיקלעך פון זיינע רעדעס צום פאלק, וועלכע האבען קיין שום צוזאמענהאנג צווישען זיך און געמאכט דערויס א בעשולדיגונג. איך בין זיך מודה, איך בין געווען דער ווירט פון קראקאווער קאנגרעס. דאן פערנעהמט זיך דער אנגעקלאגטער ברייט צו רעדען וועגען בריסק. דער פארזיצער ערלויבט נישט. דעפ. מאסטעק רעדט אבער ווייטער. דער פארזיצער נעהמט איהם צו דאס ווארט. די פערטיידיגער בארטשעווסקי און בערענסאן פראטעסטירען געגען דעם, אבער אהן ערפאלג, מיט דעם פערענדיגט זיך ארום פינף אווענד דער היינטיגער טאג אין גרויסען פאליטישען פראצעס.

אדוו. שמיראווסקי בעקומט א הארץ־אנפאל

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)) .

דער פערטיידיגער פון אדוו. ליבערמאן אויפ'ן גרויסען פאליטישען פראצעס האט בעקומען א הארץ אטאק און איז שוין היינט נישט געקומען אין געריכט, די צייטווייליגע פערטיידיגונג פון דעפ. ליבערמאן האט איבערגענומען אדוו. בערענסאן, וועלכער איז היינט א גאנצען טאג געזעסען ביים אנגעקלאגטען בעת'ן רעדען דערלאנגט איהם דאקומענטען, איינגעגאסען וואסער און אזוי ווייטער.

קאנפיסקירט צייטונגען

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)) .

פאר איבערגעבען עטליכע אפזאצען פון דעפ. ליבערמאנס רעדע זענען היינט קאנפיסקירט געווארען עטליכע ווארשאווער באמיטאג־צייטונגען.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: א. בעזמאן.

פרייזען: באלקאן און גאלעריע 50 גראשן, גאנצער פארטער נאר צו 1 זלאטי.

היינט לעצטער גאסטראל פון רעגינא צוקער

מיט'ן אנטייל פון די ווארשאווער ארטיסטען: ס. צימבאליסט, ל. יאקובאוויטש, ל. נעטליכערמאן, א. אייזענבערג

נוצט אויס די געלעגענהייט! פערשפעטיגט נישט!

רעגינא צוקער געזעגענט זיך מיט לאדז! פאזיטיוו צום לעצטען מאל!

צו וואס רעקלאמען? אז אלע אהן אויסנאהם, וועלכע האבען געזעהן רעגינא צוקער זענען איבערצייגט, אז זי האט געשלאגען דעם רעקארד מיט איהר חן, שפילען, זינגען און טאנצען. אלע ווייסען שוין, אז רעגינא צוקער איז די איינציגע אנערקענטע פלאם־פייערדיגע בעליבטע סוברעטין, פון וועלכע עס שפרודעלט א קוואל פון הומאר און וויץ! רעגינא צוקער'ס לאזונג: כל זמן מען לעבט זאל זיין געלעבט !!!

היינט, מיטוואך, דעם 28. אקט. אנהויב פונקט 9 אווענד – לעצטע פייערליכע אפשידס־פארשטעלונג רעגינא צוקער אין איהר גרויסן סוקסעס־שלאגער

„איציקל שווינדעל שוויגעץ"

אפערעטע אין 2 גרויסע אקטען פון ש. נאגער.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז,
28 אָקטאָבער 1931

לאדז
28 אָקטאָבער 1931

די ענדערונגען אין סיים-רעגולאַמין

דער בעשלוס וועגען איינפיהרען שנויים אין דעם סיים-רעגולאַמין אין דעם זין ווי דאָס האָט פאָרגעשלאָגען די מעהרהייט, זענען באמת א ווענדע פונקט אין דער געשיכטע פון דעם נאָך מאַי-רעזשים און פון פוילישען פּאַרלאַמענטאַריזם.

דער בעשלוס וועגען ענדערען דעם סיים-רעגולאַמין לטובת דער מעהרהייטס-פּאַרטיי איז א פועל-יוצא פון דער פאַלשער גרונד-הנחה, פון וועלכער עס איז אַרויסגעגאַנגען די אַזויגערופענע „אידעאָלאָגיע" פון דעם נאָך מאַי-רעזשים, אַז דער עיקר איז צו פאַבערען די מעהרהייט. בהדרגה האָט די דאָזיגע הנחה געמוזט דערפיהרען צו אַ פולשטענדיגען באַנקראָט פון פוילישען פּאַרלאַמענטאַריזם.

לכתחילה האָט מען געמיינט, אַז אין די אָפּטע רעגירונגס-קריזיסען, וועלכע פוילען האָט איבערגעלעבט, זענען דער עיקר שולדיג די פּאָליטישע פּאַרטייען, וועלכע זענען געווען די הויפּט-מושלים פון די פריהערדיגע סיימען און זיי האָבען געטראָגען די הויפּט פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די אומסטאַבילע פעראָהעלטנישען. מ'איז געגאַנגען נאָך ווייטער און מ'האָט געזאָגט, אַז די סיימען דעבאַטירען צו לאַנג, אַז די טריבונע ווערט אויסגענוצט, כדי צו האַלטען פערשידענע דעמאַגאָגישע רעדעס, וועלכע האָבען לחלוטין גאָר נישט צו טון מיט דער זאַכליכקייט פון די ענינים, וועלכע שטעהען אויפ'ן סדר היום. ווען אָבער די פוילישע פּאַרטייען וועלען זיך קאָנסאָלידירען און אַנשטאָט עטליכע פּאַרטייען וועט ענטשטעהען איין מלוכה-שעפערישע פּאַרטיי — וועט מען דאַן קענען זאַכליך בעהאַנדלען אַלע מלוכה-ענינים און אויסמיידען די איבעריגע רייד.

דער רעזולטאַט איז שוין פון אָנהויב געווען אַנ'אַנדערער, איידער דער, וועגען וועלכען עס האָבען געטרוימט די ערשטע אידעאָלאָגען פון דעם נאָך מאַי-רעזשים. די פּאַרטייאישע פערהעלטנישען האָבען זיך נאָר געענדערט אויף אַזויפיל, אַז אין פוילישען פּאָליטישען לעבען איז ענטשטאַנען נאָך אַ פּאַרטיי און די פריהער עקזיסטירענדע פּאַרטייען האָבען אויך ווייטער פאָרגעזעצט זייער עקזיסטענץ.

מ'האָט טאַקע דורכגעפיהרט געוויסע ענדערונגען אין סיים-רעגולאַמין, מ'האָט פערגרעסערט די קאָמפּעטענצען פון סיים-מאַרשאַלעק, אָבער דאָס איז נאָך געשעהען אין דעם סיים, אין וועלכען אַלס מאַרשאַלעק איז אויסגעקליבען געוואָרען דאַשינסקי און אין וועלכען די פּאַרטיי-פערהעלטנישען זענען געווען גאַנץ אַנדערע ווי די איצטיגע. אַלזאָ שוין אין יענעם סיים, אין וועלכען די היינטיגע אָפּאָזיציע האָט פערמאָגט אַ מעהרהייט, זענען דורכגעפיהרט געוואָרען געוויסע ראַציאָנעלע רעפאָרמען פון סיים-רעגולאַמין. די אָפּאָזיציע איז דאַן אָנגעפיהרט געוואָרען אויף אַ מעהר העפטיגען אופן ווי איצט דורך דעם פאָלק. סלאַוועק.

אונטער דער צייט זענען ביי גאַנץ ספּעציפישע פערהעלטנישען דורכגעפיהרט געוואָרען וואַהלען צו דעם איצטיגען סיים, וועלכע האָבען געגעבען דעם רעגירונגס-בלאָק די לאַנג-געגאַרטע מעהרהייט, וואָס האָט געדאַרפט זיין דאָס צויבער-מיטעל צו אַלע צרות און אומגליקען. איז שוין אָבער אַריבער אַ יאָהר צייט זינט עס רעגירט די אַלמעכטיגע מעהרהייט, און נישט נאָר וואָס די אינערליכע פּאָליטישע פערהעלטנישען אין לאַנד זענען געוואָרען סטאַבילער און קאָנסאָלידירטער, נאָר פערקעהרט, זיי זענען געוואָרען מעהר פערשאַרפט און אָנגעשפּיצט ווי ווען עס איז. מ'האָט אַבסאָלוט קיין שום וויכטיגע רעפאָרם נישט דורכגעפיהרט אין פוילישען מלוכה-לעבען, קיין שום קאַרדינאַלע געזעצען נישט אַרויסגעגעבען און ווער רעדט שוין הערינט וועגען די געפּלאַנטע קאָנסטיטוציע-ענדערונגען — דער דאָזיגער ענין איז אינגאַנצען אַראָפּגענומען געוואָרען פון סדר-היום.

די שווערע מאָמענטען האָט אָנגעהויבען געשיקט אויסצונוצען די אָפּאָזיציע, וועלכע, כאָטש די איז אין אַ מינדערהייט, איז אַריבער אין אַן אָנגריף. און אָט דער דאָזיגער אָנגריף האָט געצוואונגען די מעהרהייט צו זוכען פערשידענע מיטלען ווי אַזוי פטור צו ווערען פון דער אומגעוואונשענער קריטיק.

דאָס איז אייגענטליך דער הויפּט-זין פון די דורכגעפיהרטע שנויים, אַגב קומט דאָ נאָך אַ מאָמענט אין בעטראַכט, די אָפּאָזיציע איז רייך אין איבערטעליגענטע קרעפטען, פּאַרלאַמענטאַריש-אויסגעשולטען מענשען-מאַטעריאַל, מיט וועלכען זי קען דיספּאָנירען ביי יעדער געלעגענהייט. אַ חוץ דעם פערמאָגט זי, ווי יעדע אָפּאָזיציע, מעהר טעמפּעראַמענט. דאָס אַלץ האָט אומעגליך געמאַכט פאַר דער מעהרהייט, וועלכע איז אָרים אין כוחות, דאָס צולאָזען אַן אַקטיווע אָפּאָזיציע.

צי וועלען אָבער די דאָזיגע גאַנץ צווייפעלהאַפטע „רעפאָרמען" ברענגען גליק דעם לאַנד? דוכט זיך, אַז די תשובה איז אַ קלאָרע.

א. צינצינאַטוס.

אַרויסטרעטונגען פון די רעליגיעזע געמיינשאַפטען אין בערלין

בערלין, (י.ט.א.) לויט די פערעפענטליכטע בעריכטען זענען אין בערלין אין יאָהר 1930 אַרויסגעטרעטען פון זייערע רעליגיעזע געמיינשאַפטען 59,255 עוואַנגעליקער, 6794 קאַטאָליקען און 506 יודען. זייט 1925 האַלט די צאָהל אַרויס-טריטען פון עוואַנגעליקען און קאַטאָליקען אין איין וואַקסען.

דינאָ גראַנדי — דער יונגסטער אויסערן-מיניסטער

מוסאָליני רעדט אויך וועגען רעוויזיע פון די טראַקטאַטען — זיין רעדע ווערט פערבונדען מיט גראַנדי'ס בעזוך אין בערלין און מיט דער ערקלערונג פון סענ. באָראַה

קיין בערלין איז אָראָפּגעקומען אויף א פּאָליטישען בעזוך צום רייכסקאַנצלער ברינינג דער איטאַליענישער אויסערן מיניסטער גראַנדי.

דער פיהרער פון דער איטאַליענישער אויסערן-פּאָליטיק איז דער יונגסטער אויסערן-מיניסטער אין אייראָפּא. ער איז אַלט ס. ה. 36 יאָהר. אין מאַי 1925 האָט איהם מוסאָליני בעשטימט אלס וויצע-מיניסטער און אין א יאָהר ארום האָט ער בעקומען דעם פּאָרטפעל פון אויסערן-מיניסטער.

דינאָ גראַנדי איז א הויכער, שלאַנקער ברונעט, אנ'עלעגאַנטער מאַנספּערשוין, א סימפּאַטישער איטאַליענער-טיפּ, מיט קליינע וואָנסעלעך און א קורץ בערדעל.

גראַנדי האָט דורכגעמאַכט דעם קריג אין דער איטאַליענישער ארמעע, און איז געוואָרען לייטענאַנט און שפּעטער קאַפּיטאַן. א דאַנק דער פאַשיסטישער בעוועגונג איז ער שנעל געגאַנגען פאָראויס, און פערנעהמט איצט איינס פון די אָנגעזעהענסטע ערטער צווישען די פאַשיסטען. לויט'ן בערוף איז ער א זשורנאַליסט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין בעזוך אין בערלין האָבען זיך אין דער אייראָפּעאישער פּרעסע בעוויזען פערשידענע מיטיילונגען און קאָמענטאַרען. די פאַשיסטישע צייטונג „פּאָפּאָלאָ ד'איטאַליאַ" ווייזט אָן, אז אין הינזיכט פון ליקווידירען דעם גייסט פון קריג האָט איטאַליען אויף גאַנצע צעהנדליגער יאָהרען איבערגעיאָגט די איבריגע לענדער פון אייראָפּא. די פערנונפט פון די פעלקער צווינגט צו פערשטעהן, אז דעם איצטיגען קריזיס קאָן מען גובר זיין נאָר דורך אן אלגעמיינער פערשטענדיגונג. די ציוויליזירטע וועלט ליידט דערפון, וואָס סאָוויעט-רוסלאַנד האָט צושטערט דאָס גלייכגעוויכט. קיין שום פערנונפטיגער מענש דענקט נישט, אז אייראָפּע קאָן סאָציאַל און פּאָליטיש געראַטעוועט ווערען, אויב עס וועט געשטערט ווערען דאָס גלייכגעוויכט אין דייטשלאַנד און דער באָלשעוויזם וועט גרייכען ביז צום רהיין.

„פּאָסישע צייטונג" שרייבט, אז אן'אויסגאַנג פאר דער לאַגע אין אייראָפּע דאַרף געזוכט ווערען אין דער פערשטענדיגונג פון אלע אייראָפּעאישע מלוכות און נישט בלויז פון פראַנקרייך און דייטשלאַנד. אין דעם ליגט דער הויפּט-זין פון גראַנדי'ס בעזוך אין בערלין.

פאר אַן'עולם פון 60 טויזענד פאַשיסטען האָט מוסאָליני געהאַלטען אין נעאַפּאָל א רעדע, אין וועלכער ער האָט צ. א. געזאָגט:

„9 יאָהר זענען פאַריבער פון דער צייט, זינט איטאַליע האָט בעריהרט אין לאָנדאָן דאָס פּראָבלעם פון די קריגס-חובות און ענטשעדיגונג און דאָס איז דער זעלבער פּאָרם, ווי דאָס ווערט איצט בעהאַנדעלט. מיר פרעגען, צי דאַרף טאַקע אַפּעליסען 60 יאָהר ביז עס וועט פערענדיגט ווערען דער ויכוח איבער דער דאָזיגער טראַגישער פראַגע פון געבען און נעהמען.

מ'קאָן ווייטער זאָגען, אז ס'איז נישטאָ קיין גערעכטיגקייט, אויב א טייל פעלקער זענען בעוואָפענט פון קאָפּ ביז צו די פיס און די אַנדערע זענען פעראורטיילט אויף מאַנגעל אין בעוואָפנונג.

ווי קאָן מען רעדען וועגען אויפבוי פון אייראָפּע, כל זמן עס וועלען נישט געענדערט ווערען געוויסע קלויזולעס פון איינינע שלום-טראַקטאַטען, קלויזולעס, וואָס האָבען געבראַכט די וועלט צום ראַנד פון מאַטעריעלען תהום צו מאָראַלישער פערצווייפלונג, וויפיל צייט דאַרף נאָך דויערען ביז מ'וועט זיך איבערצייגען, אז אין דער מאַשינעריע פון דער וועלט איז עפּיס נישט אין אָרדנונג. איטאַליען בעטראַכט איצט איהר אויסערן-פּאָליטיק פון דאָזיגען שטאַנדפּונקט.

די רעדע פון מוסאָליני'ן שטעהט אָן ספק אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן וויזיט פון גראַנדי'ן אין בערלין. אין פּאַריז האָט די רעדע געמאַכט א גרויסע רושם. מ'שטעלט די ערקלערונג פון מוסאָליני'ן וועגען דער נויטווענדיגקייט צו רעווידירען די טראַקטאַטען אין צוזאַמענהאַנג פון עהנליכען פאָרשלאַג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין וואַשינגטאָן דורכ'ן סענאַטאָר באָראַה בעת'ן בעזוך פון פראַנצויזישען פּרעמיער לאַוואַל. מוסאָליני'ס רעדע ווערט קאָמענטירט אלס א שטרעבונג צו שאַפען אן'איינהייטליכען רעוויזיאָניסטישען פראָנט בראש פון דייטשלאַנד, איטאַליען און די פעראייניגטע שטאַטען.

מען מוז שאַפען א נייעם רעזשים,

אז נישט ווארטען אויף אונז הונגער, אונרוהען און עפּידעמיעס

מיינונג פון בעריהמטען ענגלישען שריפטשטעלער הערבערט וועלס

אין א געשפּרעך מיט א מיטאַרבייטער פון לאָנדאָנער „אָבסערווער" האָט דער בעריהמטער ענגלישער שרייבער הערבערט וועלס ארויסגעזאָגט א רייהע אינטערעסאַנטע געדאַנקען וועגען דער איצטיגער עקאָנאָמישער און פּאָליטישער לאַגע אין דער וועלט. וועלס האַלט, אז ביי דער איצטיגער בעפעלקערונג אין דער וועלט פון קנאַפּע צוויי מיליאַרד שטעלט שוין מיט זיך פאַר די ערד א באַרג מוראַשקעס. מיט יעדען יאָהרצעהנדליג וועט די לאַגע ווערען ערגער, ווייל מען וועט דאַרפען שאַפען מיטלען צום לעבען פאַר די פרישע מיליאָנען מענשען, וואָס וועלען געבוירען ווערען.

עס האַנדעלט זיך דאָ נישט בלויז וועגען א מאַטעריעלער פראַגע. די מענשהייט ווערט א דאַנק די מאַשינען וואָס ווייטער אַלץ מעהר בעפרייט פון ארבייט, און ביז איצט איז נאָך נישט אויסגעטראַכט געוואָרען, וואָס מען זאָל טאָן מיט דער פריי-געוואָרענער צייט פון א מענשען. בלויז אין אמעריקא זענען טעגליך פערנומען העכער דריי מיליאָן מענשען מיט פערוויילונגען און ספּאָרט. דאָס איז א נישט נאָרמאַלע לאַגע: די מענשליכע ענערגיע, וועלכע ווערט בעפרייט א דאַנק דער מאַשיניזאַציע וואָלט מען געדאַרפט אויסנוצען אויף א מעהר נוצליכען אופן.

וועלס האַלט, אז שוין איצט וואָלט מען געדאַרפט צוטרעטען צו אנ'אינטערנאַציאָנאַלער פעראייניגונג פון די מענשען אויף פערשידענע געביטען. ער גלויבט נישט, עס זאָל מעגליך זיין שוין צו פערווירקליכען די אידעע פון פעראייניגטע שטאַטען פון אייראָפּע. נאָך ווייניגער גלויבט ער אין א „פּרעזידענט פון ערד-באַלעם", וואָס זאָל קאָנען קאָאָרדינירען די טעטיגקייט פון אלע מענשען. די זעהר וויכטיגע פּראַקטישע אויפגאַבען, וואָס שטעהען פאַר דער מענשהייט, זענען פיל בעשיידענער. דער קאַפּיטאַליזם דאַרף זיך צופּאַסען צו די נייע בעדינגונגען פון לעבען, — דאָס איז דער אויספיהר, וואָס קלינגט ביי וועלסען גאַנץ אַנערוואַרטעט. ווייל ביז איצט פלעגט זיך וועלס רעקאָמענדירען אלס סאָציאַליסט און אפילו אלס קאָמוניסט. ערשט אין פאָריגען יאָהר האָט ער געגעבען לונאַטשאַרסקין אנ'אינטערוויאו אין דאָזיגען זין. וועלס האָט ערקלערט, אז אין פּרינציפּ איז ער מסכים מיט דער לעהרע פון קאָמוניזם, עס פעהלט איהם אָבער געדולד צו ווארטען אויף אַנצונעהמען זיינע פּראַקטישע מעטאָדען. דאָס מאָל האָט וועלס אויף דער פראַגע פון קאָרעספּאָנדענט וועגען זיין בעציהונג צום סאָוויעט-רוסלאַנד געענטפערט:

איך בין געווען צום לעצטען מאָל אין רוסלאַנד נאָך אין יאָהר 1920. הגם איך בין געשטימט אַנטירעוואָלוציאָנער, מוז איך אַנערקענען, אז אין רוסלאַנד ווערען געמאַכט גרויסע ערפאָלגען און דאָס לאַנד רופט ארויס א בעוועגונג אין אייראָפּע. מיר מוזען אויסאַרבייטען עפּעס א נייעם רעזשים, וואָס זאָל זיך נישט שטיצען הויפּטזעכליך אויפ'ן פּרינציפּ פון פּריוואַטע אונטערנעהמונגען, נאָר וואָס זאָל זיך אונטערשיידען פון באָלשעוויסמוס. אָבער די קומענדיגע דריי יאָהר וועלען זיין זעהר געפעהרליכע.

מיר וועלען מוזען אויסקלויבען צווישען די צוויי וועגען: אָדער דערגרייכען אנ'אינטערנאַציאָנאַלע פערשטענדיגונג א'יפ'ן געביט פון קאָנטראָל און קרעדיט, פון קאַמף מיט שפּעקולאַציע און אָרגאַניזירען עפענטליכע אַרבייטען, אָדער מיר וועלען געהן אויפ'ן אַלטען וועג פון נאַציאָנאַלען עגאָיזם. איך פערזענליך מיין, אז אויפ'ן לעצטען וועג ווארטען אונז ארבייטסלאָזיגקייט, הונגער, אונרוהען און עפּידעמיעס.

יודען-פראַגע זאָל בעהאַנדעלט ווערען

אויפ'ן אַלוועלטליכען וואַטיקאַנישען קאָנגרעס

(קאָרעספּאָנדענץ פון רוים צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

מיט'ן נאָמען „עקומענישער ראַט", ווערט אָנגערופען דער קאָנגרעס פון אַלע בעדייטענדסטע קאַטוילישע גייסטליכע פון דער גאַנצער וועלט, וועלכער ווערט אין גאַנץ בעזונדערע, אויסערגעוועהנליכע פאַלען צונויפגערופען אין וואַטיקאַן. דאָס איז די העכסטע אינסטאַנץ פון דער קאַטוילישער קירך און איהרע בעשלוסען הן אין אַלגעמיינע פּאָליטישע פראַגען, ווי אין אינערליך קאַטוילישע אנגעלעגענהייטען האָבען אַן'ערשטקלאַסיגע מאָראַלישע בעדייטונג.

דער לעצטער עקומענישער ראַט" איז פאָרגעקומען אין רוים אין יאָהר 1870. ער איז צונויפגערופען געוואָרען דורכ'ן פּויפּסט פּיוס 9. אין אַן ערנסטען היסטאָרישען מאָמענט, ווען וויכטיגע געשעהענישען האָבען זיך ענטוויקעלט פאַר דער קירך, פאַר איטאַליען און פאַר גאַנץ אייראָפּא. דער „ראַט" האָט נישט דערפיהרט דאַן צום סוף זיינע בעראַטונגען, ווייל אינצווישען איז אויסגעבראָכען דער דייטש פראַנצויזישער קריג און דאָס איטאַליענישע מיליטער האָט אין א קורצער צייט נאָכדעם א סוף געמאַכט צו דער פּויפּסטליכער הערשאַפט.

די קאַרדינאַלען און די בישאָפען זענען זיך שנעל צופאַהרען און דער פּויפּסט האָט זיך ערקלערט אלס „געפאַנגענער" פון דער איטאַליענישער מלוכה און האָט מעהר נישט פערלאָזט זיינע וואַטיקאַנישע פּאַלאַצען.

זייט יענער צייט איז דער „עקומענישער ראַט" נישט מעהר פאָרגעקומען — א סך צוליב די אָנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען וואַטיקאַן און דער איטאַליענישער רעגירונג, דעם קווירינאַל. אין יאָהר 1930, נאָך דעם ווי עס איז ענטשטאַנען די זעלבסטשטענדיגע פּויפּסטליכע מלוכה — „די וואַטיקאַן־שטאַט" איז ווידער אין די רוימער גייסטליכע קרייזען אויפגעשוואומען די פראַגע וועגען צונויפרופען דעם איבערגעריסענעם עקומענישען ראַט פון יאָהר 1870.

פיל וויכטיגע ענדערונגען זענען פאָרגעקומען אין דער פּאָליטיש־עקאָנאָמישער לאַגע פון דער וועלט — במשך פון די לעצטע צעהנדליגע יאָהרען — און די קאַטוילישע קירך, ווי עס זעהט אויס, האַלט פאַר נויטיג אָנצונעהמען צו זיי א געהעריגע, אויטאָריטאַטיווע שטעלונג. אויסער ריין אינערליכע פראַגען פון דער קירך וועט דער „עקומענישער ראַט" אַרומרעדען די גאַנצע פּאָליטישע לאַגע, וועלכע האָט זיך געשאַפען אין אייראָפּא און אין דער וועלט און די פראַגען, ווי ענטוואָפנונג, אַרבייטסלאָזיגקייט, עקסטרעמער נאַציאָנאַליזם אז"וו. פון וועלכע עס איז אָפּהענגיג די עקזיסטענץ־מעגליכקייט פון פיל פעלקער.

אויפ'ן קומענדען „עקומענישען ראַט" וועט בעהאַנדעלט ווערען אויך די יודישע פראַגע און גאַנץ בעזונדערס די געשאַפענע לאַגע אין פּאַלעסטינע אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן ענגלישען מאַנדאַט. דער חילוק איז נאָך נישט בעוואוסט, ביי וועלכע אומשטענדען און אין וועלכער פאָרם די פראַגע וועט בעטראַכט ווערען, און צי וועט ערשיינען אין צוזאַמענהאַנג מיט איהר אַן'עפענטליכע דעקלאַראַציע פון „עקומענישען ראַט". אָהן צווייפעל אָבער דאָס אין די אַלגעמיינע בעראַטונגען און בעשלוסען וועט זי פערנעהמען אַ גאַנץ וויכטיגען אָרט.

אויפ'ן לעצטען „עקומענישען ראַט" פון יאָהר 1870 איז אויך די יודישע פראַגע בעהאַנדעלט געוואָרען — אין א גאַנץ ספּעציפישער פאָרם; קיין עפענטליכע ערקלערונג איז דאַן נישט ערשינען שוין צוליב דעם אַליין, וואָס דער „ראַט" האָט געמוזט אונטערוואַרטעט איבעררייסען זיינע פערהאַנדלונגען.

עס וועט כדאַי זיין, אלס אינטערעסאַנטער היסטאָרישער קוריאָז, צו דערמאָהנען ווי אזוי אין אויפ'ן „עקומענישען ראַט" פון יאָהר 1870 אויפגעשוואומען די יודישע פראַגע און אויף וועלכען אופן דאָס איז געשעהען.

די איניציאַטיוו צו בעהאַנדלען די יודען־

(ווייטער זעה 6־טע זייט)

זיין ווייבס געליבטער וויל ווערען אויך זיין איידעם

סענסאַציאָנעלע געשיכטע מיט אַנ'אַמעריקאַנער יוד אין פּאַריז

פֿון פּאַריז שרייבט מען:

קומט אַ יוד צום מאָנמאַרטרער רב:

— רבי, איך וויל אייך עפּעס איבערגעבען:

— דערצעהלט.

— עס איז אָבער אַ פֿערפּלאָנטערטע געשיכטע.

— דערצעהלט, אפשר וועט מען אויפּפּלאָנטערן.

— רבי, איך בין אַנ'אַמעריקאַנער.

— אַנ'אַמעריקאַנער, וואָס איז אַוועק פֿון אַמע־ריקא....

— אַה, צוליב דעם קריזיס?

— ניין, צוליב מיין ווייב.

— צוליב דער ווייב?

— נישט אַזוי צוליב דער ווייב. ווי צוליב איהר געליבטען.

— דערצעהלט....

— רבי, איך בין אַנ'אַמעריקאַנער, האָב איך געדאַרפֿט מיט יאָהרען צוריק חתונה האָבען. טראַכט איך: — אַמעריקאַנער מיידלעך! — לויפּערקעס, לייכטזיניגע, נישט ערליכע. איך וועל גאָר אַרי־בערכאַפּען זיך קיין פּוילען, און אין דער אַלטער היים אויסזוכען זיך אַ גוט, ערליך מיידעל און איך האָבען אַ גוטע ווייבעלע.

האָב איך טאַקע אַזוי געטון, גענומען אַ ווייב אין פּוילען, אַוועק מיט איהר אין אַמעריקא, גע־לעבט גאַנץ גליקליך, געהאַט דריי קינדער און דורכגעמאַכט אַזוי רוהיגע גוטע זיבען יאָהר!

זענען אָבער די זיבען יאָהר דורך און איך האָב מיט שרעק און מיט צאָרן זיך דערוואוסט, אַז מיין גוט, ערליך פּויליש ווייבעל האָט אַ.... געליבטען!

— אַי, אַי, אַי!

— יאָ, איך בין גלייך אַוועק אין אַמעריקאַנער ראַבינאַט. איך האָב געוואָלט אַ גט. איך האָב גע־וואָלט אַלעס אין מיין שטוב צעבּרעכען, פֿערניכ־טען, גענוג, מיין לעבען איז מעהר גאָרנישט געווען ווערט, גענוג.

האָט אָבער דער ראַבינער אונז אויסגעגלייכט, און דער געליבטער האָט פּלוצלונג בעקומען אַנ'־אויסוויין פֿון אַמעריקא.

האָב איך ווייטער אָנגעהויבען אַ שטיל, גוט און רוהיג לעבען. נאָר מיטאַמאָל — דער געליבטער איז ווידער דאָ. ער קומט ווייטער צו מיר אין שטוב און מיין ווייב פֿערדינגט איהם אַפּילו ביי מיר אין שטוב אַ צימער אַלס סובלאָקאַטאָר.

דאָס איז שוין געווען אַ פֿרעכהייט. דער גע־ליבטער איז געווען פֿיל יונגער פֿון מיר. אויך שעהנער. איך האָב איהם נישט געוואָלט האָבען אין מיין הויז, מיין ווייב איז געווען שטאַרקער פֿון מיר, האָב איך בעשלאָסען אַוועקצוגעהן פֿון שטוב און איך בין באַלד אַוועק.

עס איז פֿאָרגעקומען אַ גט־פּראָצעס, דער ריכ־טער האָט נישט אָנערקענט ד' ימאַטיוועןאון איך האָב געמוזט צאָהלען צו 40 דאָלאַר אַ וואָך דער פֿרוי מיט די קינדער. קיין גט האָב איך נישט גע־קריגען. בין איך אַוועק פֿון אַמעריקא און געקומען קיין פּאַריז.

— וואָס־זשע ווילט איהר איצט? — פֿרעגט דער רב.

— איך וויל, אַז איהר זאָלט זיך ווענדען אין אַמעריקאַנער ראַבינאַט און אַרויסבעקומען פֿאַר מיר אַ גט, ווייל איך וויל איבערבויען מיין לעבען.

— גוט! — האָט דער רב ערקלערט און האָט אָנגעהויבען דורכפֿיהרען די נויטיגע פֿאָרמאַליטע־טען.

* * *

אַ געוויסע צייט איז אַדורך, דער מאַן איז כסדר געקומען צום רב נאָך אַנ'ענטפֿער. ביז דער ענטפֿער איז ענדליך געקומען. עס איז געקומען אַ בריף פֿון ראַבינאַט און אויך אַ בריף פֿון דעם מאַנס טאָכטער:

— ליבער, פּאַפּאַ, בעט זיך איבער מיט דער מאַמאַ!

ער האָט אַפּילו נישט געוואָלט לעזען דעם בריף. האָט דער רב דורכגעלעזען, האָט זיך אַרויסגע־וויזען, אַז די טאָכטער געהט חתונה האָבען מיט דעם סובלאָקאַטאָר, דער מאַמעס אַמאָליגען... גע־ליבטען!....

— וואָס, ער זאָל נאָך זיין מיין איידעם! — איז דער אַמעריקאַנער אויפֿגעשפּרונגען. עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ טענה צווישען אַמעריקאַנער און דעם רב און ענדליך האָט דער אַמעריקאַנער אָנגע־געבען זיין לעצטען בעשלוס:

— איך בעט זיך איבער מיט מיין ווייב, נאָר אויב: —

1) דער סובלאָקאַטאָר וועט נישט זיין מיין איידעם;

2) דער סובלאָקאַטאָר וועט אַרויס פֿון מיין שטוב און מעהר זיך נישט בעוויזען.

האָט דער פּאַריזער רב אָפּגעשיקט די בעדינ־גונגען צום אַמעריקאַנער ראַבינאַט.

שטעלען זיך איצט די פֿראַגען:

— צי וועט די טאָכטער אָפּזאָגען זיך פֿון דעם סובלאָקאַטאָר־חתן?

— צי וועט דאָס ווייב זיך אָפּזאָגען פֿון איהר צוקונפֿטיגען איידעם, דעם געוועזענעם געליבטען און איצטיגען סובלאָקאַטאָר און חתן פֿון איהר טאָכטער?

ווער־זשע וועט דאָס אַלעס אויפּפּלאָנטערן? דער אַמעריקאַנער יוד וואַרט דערויף אין פּאַריז.

דער בעקאַנטער דיריגענט פֿעליקס פֿאָן ווייננ־גאַרטנער האָט חתונה צום 5־טע מאָל.

זיי זענען אויפֿגענומען געוואָרען דורכ'ן פּויפּסט פּיוס דעם 9־טען אַליין און זיי האָבען איהם גענוי אינפֿאָרמירט וועגען די שריט, וועלכע זיי האָבען בדעה אָנצווענדען ביי די אַנטיילנעהמער פֿון ראַט.

אין אַנ'אויספֿיהרליכען מעמאָריאַל, וואָס די ברידער לעהמאַן האָבען פֿאַרבערייט, שלאָגען זיי פֿאָר דאָס דער „עקומעניש ער ראַט" זאָל שאַרף פֿאַר־אורטיילען דעם אַנטיסעמיטיזום און די יהודן־פֿער־פֿאָלגונגען. „ווייל די יודען זענען טייער גאָט אַליין צוליב זייערע אבות און צוליב דעם, וואָס כריסטוס שטאַמט פֿון יודען". דער „עקומענישער ראַט" דאַרגעגען דאַרף אויפֿרופֿען פֿייערליך דאָס יודישע פֿאָלק עס זאָל אָנערקענען, דאָס משיח איז שוין געקומען....

ווען פּויפּסט פּיוס דער 9־טער האָט איבער־געלעזען דעם מעמאָריאַל, האָט ער געבענשט די משומדים לעהמאַן און זיי בעפֿולמעכטיגט פֿאָרצוּ־טראָגען איהם אויפ'ן „עקומענישען ראַט", און צו זאַמלען אונטערשריפֿטען צווישען די אָנוועזענדע, בישאָפֿען און קאַרדינאַלען.

אַ געוויסע צאָהל גייסטליכע האָט צוליב אַנטי־סעמיטישע פֿאָראורטיילען נישט געוואָלט אונטער־שרייבען דעם מעמאָריאַל: אַנדערע ווידער צוליב טעאָלאָגישע מאָטיווען. די משומדים לעהמאַן האָבען אָבער געררודערט וועלטען און ווען זיי האָבען שוין יאָ דערגרייכט אַ געהעריגע צאָהל אונטערשריפֿ־טען, האָבען זיי אויפֿגעהאנגען אויף זיך דעם מעמאָר־יאַל, אָפּגעריכט אַ פֿייערליכע גאָטעס־דינסט אין דער סאַן פּעטער קירך און נאכהער פֿאָרגעלעגט איהם אויף דער זיצונג פֿון „עקומענישען ראַט".

דער ראַט האָט שוין אָבער נישט בעהאַנ־דעלט די גאַנצע פֿראַגע, ווייל די אָנגעקומענע ידיעה וועגען אויסבּרוך פֿון דער דייטש־פֿראַנצוי־זישער מלחמה האָט אַרויסגערופֿען אַ גרויסע צו־מישונג. פֿיל בישאָפֿען זענען זיך גלייך צו־פֿאָהרען פֿון רוים און באַלד נאָכדעם איז אויך דער גאַנצער ראַט איבערגעריסען געוואָרען.

מיט אייניגע וואָכען צוריק, רעדענדיג וועגען די פֿערשידענע אויפֿגאַבען פֿון פֿאָרשטעהענדען „עקומענישען ראַט" האָט אַ רוימער־קאַטוילישע צייטונג דערמאָהנט די איניציאַטיווע און די שריט פֿון די משומדים לעהמאַן און האָט בעטאָנט דאָס אַנ'עהנליכע איניציאַטיווע בעדאַרף אויך אונטער־גענומען ווערען אויך יעצט — אויפ'ן נאָהענטען „עקומענישען ראַט".

עס איז וואַהרשיינליך, דאָס אויפ'ן „עקומע־נישען ראַט", וועלכער וועט אין קורצען צונויפֿ־גערופֿען ווערען, וועט אויך פֿאָרגעלעגט ווערען „אַ מעמאָריאַל" לויט'ן נוסח פֿון מעמאָריאַל פֿון די ברידער לעהמאַן. פֿיל וויכטיגער אָבער פֿון יודישען שטאַנדפּונקט וועט זיין די שטעלונג, וועל־כע דער ראַט וועט אָננעהמען אין בעצוג צו ארץ־ישראל און צו דער „באַלפֿור דעקלאַראַציע".

ד. קליינלעהרער.

געפּרעסטע לופֿט אַנשטאָט בענזין

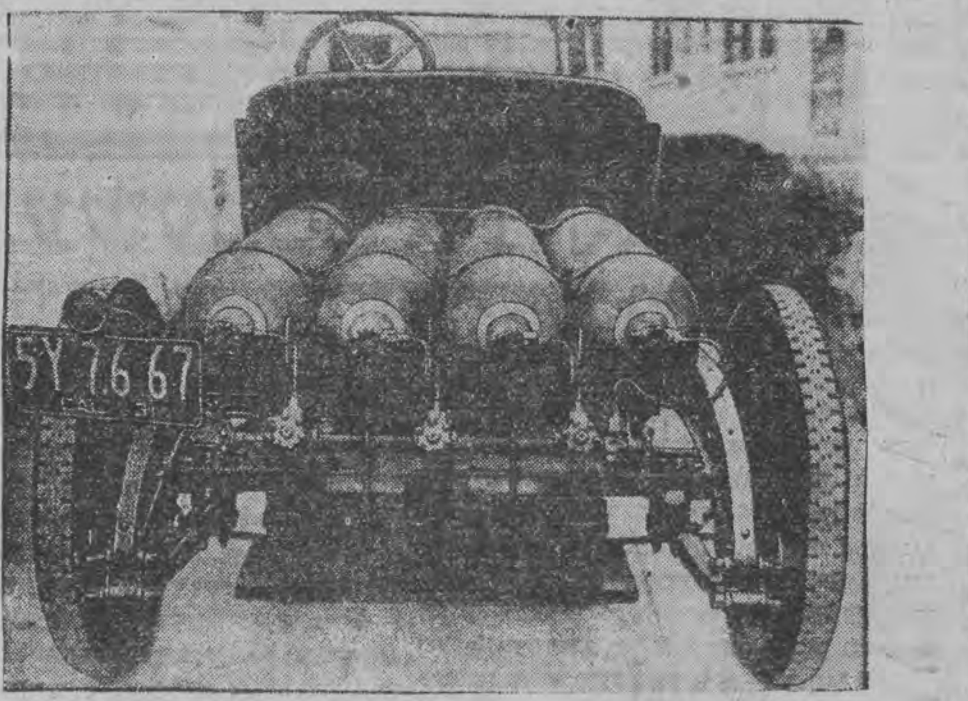

אין אַמעריקע איז ערפֿונדען געוואָרען אַנ'אויטאָ, וואו דער בענזין־מאָטאָר איז פֿערביטען דורך אַ פּרעס־לופֿט־מאָטאָר

יודען־פֿראַגע זאָל בעהאַנדעלט ווערען אויפ'ן אַלוועלטליכען וואַטיקאַנישען קאָנגרעס

(ענדע פֿון דער 4־טער זייט)

פֿראַגע האָבען אַרויסגערוקט דאַן צוויי ברידער, געשמד'טע דייטשע יודען פֿון ליאָן, וועלכע זענען מיט דער צייט געוואָרען בעקאַנטע קאַטוילישע גלחים. די ברידער לעהמאַן — אַזוי האָבען די צוויי משומדים געהייסען — האָבען פֿערעפֿענט־ליכט אייניגע רעליגיעזע ווערק, צווישען וועלכע אויך „אַנ'אַלגעמיינע געשיכטע פֿון משיח־גלויבען ביים יודישען פֿאָלק". איינער פֿון די ברידער איז נאָכהער געוואָרען הויזגייסטליכער און פּרעדיגער פֿון פּויפּסט אַליין. באָה בעת עס זענען פֿאָרגעקומען די פֿאָרבערייטונגען צום „עקומענישען ראַט" האָבען די צוויי ברידער לעהמאַן פֿערעפֿענטליכט אַ בראָ־שור א. ט. „די משיח־פֿראַגע און דער עקומענישער ראַט". די בראָשור האָבען זיי צושיקט צו הונדער־טער בישאָפֿען און גייסטליכע, וועלכע האָבען גע־זאָלט אַנטיילנעהמען אין די וואַטיקאַנישע בעראַ־טונגען.

ווען עס האָט זיך דערנעהנטערט דער טערמין פֿון צוזאַמענקומען פֿון ראַט, זענען די צוויי משו־מדים לעהמאַן געקומען פֿון ליאָן קיין רוים און אָנגעהויבען מיט גרויס אייפֿער זייער טעטיגקייט.

קרבנות פֿון שפּיאָנאַזש

סענסאַציאָנעל קרימינעלישער ראָמאַן

(57

סטאַר האָט געוואָלט דריקען די האַנד דעם אַלטען קאָמענדירער, אָבער יענער האָט זיך געמאַכט ווי ער בעמערקט עס נישט, און איז שנעל אַוועק.

עטעל האָט קיין איין פֿראַגע נישט געשטעלט, און האָט געשוויגען דעם גאַנצען וועג.

די טאַקסובקע איז שנעל געפֿאָהרען צ ודער טורמע, וואו עס איז אויף מאָרגען אָכט אינדערפֿריה בעשטימט געוואָרען דאָס אויספֿיהרען פֿונ'ם טויט־אורטייל איבער קאַרלינען.

מאָריס, וועלכער האָט העלדיש געקעמפֿט אויפ'ן פֿראָנט בעת דער וועלט־מלחמה, און וואָס האָט מגעזעהען דעם טויט פֿון אַ סך זיינע חברים, האָט זיך נישט געקאָנט בשום אופֿן בעהערשען, בעת דער דאָזיגער לעצטער זעהונג זיינער מיט מאַקס'ן.

ער האָט שוויגענדיג אָנגענומען מאַקסנ'ס הענד, צוגעצויגען איהם צו זיך, און אַ קוש געטון, בעגי־טענדיג זיך מיט טרעהרען.

עטעל אָבער האָט זיך אָבער געהאַלטען מיט אַ מערקווירדיגער רוהיגקייט.

זי האָט געזאָגט אַ פּאָר גוטע ווערטער דעם אַרמער־וועכטער, אַרומגענומען מאַקס'ן, און אויסגע־קושט איהם די ליפּען.

אין איהרע מאָדנע בלישטשענדע אויגען איז נישט געווען קיין טרעהרען.

— איך געזעגען זיך נישט מיט דיר, טייערסטער, — האָט זי זיך שטיל אָפּגערופֿען — איך ווייס, אַז מיר וועלען זיך מאָרגען זעהען און אפשר נאָך פֿריה־ער. היינט אין אָווענד וועט דער גורל אונז ווידער פֿעראייניגען, איך פֿיהל, אַז גאָט וועט אונז נישט פֿערלאָזען!

מאַקס'ן און מאָריס'ן האָט זיך אויסגעוויזען, אַז זי איז געוואָרען פֿון זינען.

אמת, פֿאַר איהר וואָלט עס געווען בעסער, ס'זאָל אַזוי ווירקליך זיין, אָבער, גאָט, ווי שווער עס איז געווען אַזוי צו דענקען! מאַקס'ן האָט עס געקאָסט פֿיל אָנשטרענגונג צו האַלטען „פּאַסאָן", זעגענענ־דיג זיך מיט דער פֿרוי.

— צום ווידערזעהען, טייערע, — האָט ער זיך שטיל אָפּגערופֿען — זאָל דיך גאָט שיצען.

— ביז מאָרגען! — האָט זי איהם געענטפֿערט מיט אַ פֿריידיגען, גליקליכען שמייכעל.

קאַפּיטעל פֿיער און צוואַנציג

דער אַלטער דינער

טאָמסאָן האָט שווייגענדיג אַרומגעשלייכט אי־בער דעם בודואַר פֿון דער לעדי ראַלסאָן, און אי־בערגעשטעלט דאָס מעבעל.

צוזאַמענשטעלענדיג אינמיטען עטליכע בע־גילדעטע טישלעך אויף דינע פֿיסלעך, האָט ער פֿו־באַנדערגעשטעלט אַלע שטולען אין דער ריכטונג צום פֿאָרטרעט אויף דער וואַנד.

פֿאַר יעדען שטול האָט ער אַוועקגעשטעלט אַ טיבטער, אוועקגעלייגט אַ בויגען פּאַפּיר און אַ פּען.

דערנאָך האָט ער אָנגעצונדען פֿייער אין קאַמין, מיט'ן לעצטען בליק אַ קוק געטון אויפ'ן צימער, כדי צו איבערצייגען זיך, אַז אַלץ איז דאָ אין אָר־דענונג, און איז אַרויס פֿון צימער.

אַז ער איז אַראָפּ צו זיך, האָט ער אַרויסגע־נומען פֿון טיש־שופֿלאָד אַ ציגאַרען־שאַכטעל, אויפֿ־מערקזאַם בעטראַכט, וואָס אינעווייניג ליגט, און איז צוריקגעגאַנגען אין דעם שלאָפֿצימער פֿון זיין הער.

סער ראָבערט איז געלעגען אויף דער קאַנאַפּע און איז געשלאָפֿען.

נאָכ'ן בעזוך פֿון עטלען און מאָריס'ן האָט ער זיך דערפֿיהלט שלעכט, אַזוי אַז טאָמסאָן האָט געמוזט רופֿען אַ דאָקטאָר.

דער דאָקטאָר האָט איהם געמאַכט אַנ'איינ־שפּריצונג, און דער קראַנקער האָט זיך תיכף בע־רוהיגט.

דער אַלטער דינער איז געשטאַנען אַ ווײַלע שווייגענדיג, און זיך איינגעקוקט אין דעם סער־ראָבערטס געזיכט.

ער האָט געעפֿענט די טיר, כדי צו זעהען, ווען עמיצער וועט קומען אויף די טרעפּען, און ער האָט זיך אוועקגעזעצט אויפ'ן שטול, נישט אַראָפּלאָזענדיג מיט אַנ'אויג פֿון זיין שלאָפֿענדען הער.

אין עטליכע מינוט שפּעטער איז א לייכטער ציטער אַדורך איבער דעם אַלטענס פּלייצע.

אונטען ר... מען אָנגעקלונגען.

טאָמסאָן האָט אַ קוק געטון אויפ'ן זייגער: ס'איז געווען צעהן צו ניין.

נישט ריהרענדיג זיך פֿון אָרט, האָט ער ווייטער געקוקט אויפ'ן שלאָפֿענדען באַראָנעט.

דערפֿיהלענדיג די בעקומענע בעפֿעהלען, האָט דזשעקינס אַריינגעפֿיהרט דעם גאַסט אין בודואַר.

דאָס איז געווען דער אינערן־מיניסטער, לאָרי־מער, אַ דאַרער הויכער מאַן מיט אַנ'אַריסטאָקראַ־טישען קלוגען פּנים.

ער האָט זיך פֿערוואונדערט אַרומגעקוקט אין צימער, איינגעצויגען אין זיך דעם שווערען ריח פֿון די בלומען, אַ קנייטש געטון דעם שטערן, און אַ פֿרעג געטון:

— וואו זשע איז דער סער ראָבערט?

— ער ליגט, סער, ווייל עס איז איהם פּלוצלונג ערגער געוואָרען... באַלד וועלען אַלע קומען...

— אַלע?.. ווען דאַרף דען נאָך קומען?

— קודם, דער לאָרד העריגנטאָן, סער... איהר וועט מיר דערלויבען צו גיין עפֿענען די טיר, ווייל מיר ווייזט זיך אויס, אַז איך דערקען ז'עם קלונג פֿון זיין דורכלויכט.

לאָרד העריגנטאָן, איז אין אַ ווײַלע שפּעטער אַריין אין בודואַר, און ביידע מיניסטאָרען האָבען זיך פֿערוואונדערט אָנגעקוקט.

— וועגען וואָס האַנדעלט זיך, סער העריגנטאָן? מיר דוכט זיך, אַז דער סער ראָבערט איז קראַנק.

— מיר האָט מען אויך געזאָגט. ער האָט מיר אָבער טעלעפֿאָנירט — ריכטיגער — זיין קאַמער־דינער האָט מיר טעלעפֿאָנירט, און געזאָגט, אַז ער בעט מיך צו קומען פּונקט ניין אַ זייגער וועגען אַ זעהר וויכטיגען ענין... איך האָב גלייך געענטפֿערט אַז איך וועל קומען.

— איך האָב אויף דעמזעלבען אופֿן בעקומען די איינלאַדונג... ווייזט אויס, אַז ער וויל דאָ מאַכען עפּעס אַ בעראַטונג... מסתמא וועגען דעם ענין קאַרלין... נעבעך... איך אַליין וואָלט איהם געוואָלט ראַטעווען, נאָר די סמנים, וואָס דאָס געריכט האָט אָנגעזאַמעלט זענען אַזעלכע ממשות'דיגע, אַז עס איז נישטאָ קיין שום גרונד צו מילדערען דעם אורטייל.

(פֿאָרטזעצונג קומט)

רעכט און לעבן
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

צי קאָן מען א וועקסעל אויסצאָהלען ראַטענווייז?

נישט איינמאָל טרעפט אַז אַ בעל־חוב לעגט פאַר אויפ'ן חשבון פון דער שולדיגער אויף אַ וועקסעל־סומען אַ געוויסען טייל און די רעשט וויל ער זיך אויסצאָהלען אין אייניגע ראַטעס. עס־שטעהט אַ פראַגע, צי איז דער וועקסעל־בעזיצער מחויב איינצוגעהען אויף אַזאַ פאָרשלאַג. אין פלוג דאַכט זיך, אַז יאָ, זאָגט דאָך דער אַרטיקעל 38 פון וועקסעל־דעקרעט גאַנץ בפירוש, אַז אַ וועקסעל־בעזיצער קאָן זיך נישט ענטזאַגען אָנצונעמען אַ ראַטעסווייזע דעקונג פון שולדיגען איהם חוב. דער בעל חוב איז נאָך אין אַזאַ פאַל בעריכטיגט צו פאַדערן, אַז וועגען דער איינגעצאָהלטער ראַטע זאָל אויפ'ן געגעבענעם וועקסעל געמאַכט ווערן אַ געהעריגע אדנאָטאַציע און אַז אַ חוץ דעם זאָל איהם אויך דערויף אַרויסגעגעבען ווערען אַ בעזונדערע קוויטירונג.

איז אָבער די מעשה, וואָס דער געזעצגעבער האָט נישט פאָרזעהען, אַז דאָס אויספיהרען פון דער דאָזיגער פאָרשריפט זאָל גאַראַנטירט ווערען מיט בעשטימטע ציווילע אָדער שטראַפליכע סאַנקציעס, וויל דעריבער דער רוב וועקסעל בעזיצער בשום אופן זיך נישט צופאַסען צו דער דערמאָנטער בעשטימונג און לאַדענען זייערע בעל־חובות אין די גערינכטען.

זייענדיג געבונדען מיט'ן אַרטיקעל 136 פון ציוויל־פּראָצעדור אוסטאַוו איז דאָס געריכט נישט ביכולת פונאַנדערצוליינען אַ חוב לויט אַ פּראָטעס־טירטען וועקסעל אויף ראַטעס און משפט צו די גאַנצע שולדיגע סומע צו בעצאָהלען מיט אַמאָל צוזאַמען מיט בעדייטענדע קאָסטען.

בלייבט אַזוי אַרום די גאַנצע בעשטימונג פון דערמאָנטען אַרטיקעל 38, וועלכער וואָלט באמת געקאָנט ברענגען פאַר געקוועלטע בעל־חובות אַ ממשות'דיגע לייסטונג, בפרט ביי דער איצטיגער אויסערגעוועהנליכער צאָהלונגס־שוועריקייט, אָהן יעדע פּראַקטישע בעדייטונג.

אמת די ביזוויליגע אָנזעצער נעמען זיך מיט'ן בעריר... עניי נישט צופיל איבער, דערפאַר טרעפט ער אָבער שווער און קאָן אַפילו דערפיהרען צו אַ פולשטענדיגען רואין די געוויסענהאַפטע און געדריקטע בעל חובות. דערצו איז ליידער קיין ריכטיגע עצה נישט פערהאַן, פיל מיינען, אַז בכדי צו קענען געניסען פון וואוילטאט פון אַרטיקעל 38 און אויסצומיידען איבריגע געריכטס־קאָסטען, דאַרף דער וועקסעל־חוב דעפאָנירט ווערען לויט די כללים פון אַנ'אַזוי גערופענעם זאַפּיאַראָוואַניע און זאַנבאַ־טשעניע (אַרטיקלען 86־1780 פון ציוויל פּראָצעדור אוסטאַוו).

מוז מען אָבער געדענקען, אַז ערשטענס דאַרף לויט'ן פונקט 3, אַרט. 1258. פון צ. ק. אין אַזאַ פאַל אומבעדינגט דעפּאָנירט ווערען די גאַנצע שולדיגע סומע און צווייטענס איז דאָס דורכפיהרען פון דער דערמאָנטער פּראָצעדור אַליין אויך פאַרבונדען מיט נישט קיין קליינע קאָסטען; איבעריגענס וואָלט זיך שוין אפשר דער עסק געלוינט, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען גרויסע חובות.

געוויס איז שוין פיל גלייכער פאַרצולעגען דעם וועקסעל־בעזיצער פאַר עדות אָדער ביים פּראָטעסט אַ טייל אויפ'ן חשבון פון חוב און אויב ער וויל נישט מסכים זיין אויף אַזאַ טיילווייזע רעגולירונג און פיהרט דוקא אַריין דעם בעל חוב אין איבעריגע קאָסטען, דאַרף דער בעל חוב אין אַזאַ פאַל אַרויס־טרעטען געגען האַרטען און פערשטענדנישלאָזען וועקסעל־בעזיצער מיט א תביעה וועגען אַנ'ענטשע־דיגונג פאַר די איהם פערשאַפטע היזקות און שאָדענס.

די דאָזיגע איינציגע רעכטליכע קאָנסעקווענץ לאָזט זיך ציהען פון ציטירטען אַרטיקעל 38 פון וועקסעל־דעקרעט.

י. אינפעלד.

נייע פעראָרדנונג
וועגען מיליטער־שטייער

אין 89 № פון „דזש. אוסטאַוו" איז פער־עפענטליכט געוואָרען אַ פעראָרדנונג פון מיניס־טאָרען־ראַט וועגען מיליטער־שטייער.

די דאָזיגע פעראָרדנונג פיהרט נישט אריין אין אַנגעוויזענעם רעכטס געביט קיין שום וועזענט־ליכע ענדערונגען, נאָר ווידערהאָלט בוכשטעבליך די ביזהער־פערעפנטליכטענדע פעראָרדנונג פון 20 טען יאַנואַר 1930, צוגעבענדיג בלויז אייניגע נייע באַשטימונגען, וועלכע טראַגען אַגב אַ ריין־פאָר־מעלען כאַראַקטער.

ס'זענען אַלזאָ פונקט ווי ביז איצט, ווייטער מחויב צו צאָהלען מיליטער־שטייער אַלע יונגע־לייט, וועלכע מ'האָט פערעכענט צו די קאַטע־גאָריעס C, D, E אַלס אייגס, צי בעלד אויף די פּאָבאָר־קאָמיסיעס, אָדער ערשט אין משך פון אַקטיווע־דינסט (דורך די צוזיגערופענע מיליטערי־שע־מעדיצינישע שפּיטאַל־קאָמיסיעס, עווענטועל דורך די מיליטעריש־מעדיצינישע רעוויזיע־קאָ־מיסיעס).

דעסגלייכען זענען אויך פערפליכטעט צו צאָהלען מיליטער־שטייער די יעניגע יונגע לייט, וועלכע זענען אַלס איינציגע שפּייזער נאָכ'ן דורכ־מאַכען די 5־חדשים'דיגע רעקרוטישע איבונגען איבערגעטראָגען געוואָרען אין רעזערוו — דאַגע־גען בעפרייט פון דער דערמאָנטער שטייערען־פליכט זענען פערזאָנען, וועלכע לעבען פון עפענ־טליכער אונטערשטיצונגען, אָדער זענען נישט פעהיג צו קיין שום אַרבייט און אויך אַזעלכע, וועלכע זענען בעפרייט געוואָרען פון די מיליטע־רישע רייהען צוליב פיזישער אומפעהיגקייט אפדי־נענדיג לענגער ווי 5 חדשים, אָבער די אומפע־היגקייט איז ביי זיי פאַראורזאַכט געוואָרען אין צו־זאַמענהאַנג מיט'ן מיליטער־דינסט.

בלויז אין לויפענדען יאָהר זענען בעפרייט פון מיליטער־שטייער B. איינציגע שפּייזער, וועלכע האָבען אין זעלבען יאָהר דורכ־געמאַכט די רעקרוטישע, אָדער געוועהנליכע אי־בונגען, און פערזאָנען, וועלכע האָבען פאַר'ן פּאָ־באָר געענדיגט מינדעסטענס 1 שטופע מיליטערי־שע צוגרייטונגען און האָבען זיך דערנאָך נאָך בעטייליגט אין משך פון זעלבען יאָהר מינדעסטענס 6 חדשים וועלכע זענען רעגיסטרירט אַלס פּאַר־בייטס־לאָזע וויינינגסטען 2 חדשים און זייערע פער־דינסטען דערגרייכען נישט די סקאַלע פון הכנסה־שטייער.

דער מיליטער־שטייער ווערט גענומען אין צווייערליי פאָרמען. אַלס אייגענטליכער שטייער און אַלס צושלאַג צום הכנסה שטייער.

דער אייגענטליכער שטייער בעטרעפט.

10 זל׳ אַ יאָהר פון פערזאָנען פון דער קאַטעגאָריע E

15 זל׳. א יאָהר פון פערזאָנען פון דער קאַטעגאָריע D.

20 זל׳. אַ יאָהר פון פערזאָנען פון דער קאַטעגאָריע C.

דער צושלאַג בעטרעפט:

10 פּראָצ. פון נאָרמאַלען הכנסה־שטייער פון דער קאַטעגאָריע E.

15 פּראָצ. פון נאָרמאַלען הכנסה־שטייער פון דער קאַטעגאָריע D.

20 פּראָצ. פון נאָרמאַלען הכנסה־שטייער פון דער קאַטעגאָריע C.

פון אָנגעשטעלטע און אַרבייטסלויגען ווערט גענומען אַ צושלאַג לויט פאָלגענדע נאָרמע:

פון פערדינסטען 2500–3000 אַ יאָהר 1 פּינפטעל פּראָצ.

פון פערדינסטען 3000–5000 אַ יאָהר 3 צענטעל פּראָצ.

פון פערדינסטען 5000-8000 אַ יאָהר 2 פינפטעל פּראָצ.

פון פערדינסטען 8000–12,000 אַ יאָהר 3 פינפטעל פּראָצ.

פערזאָנען, וועלכע דאַרפען נישט צאָהלען קיין הכנסה־שטייער זענען ממילא אויך בעפרייט פון צאָהלען דעם דערמאָנטען צושלאַג. זיי זענען מחויב צו צאָהלען בלויז דעם אייגענטליכען מיליטער־שטייער.

בכלל, איז מען פערפליכטעט צו צאָהלען מי־ליטער־שטייער ביז 40 יאָהר, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען איינציגע שפּייזער. וואָס שייך די איבריגע קאַטעגאָריעס, מוזען זיי צאָהלען ביז 50 יאָהר.

י. א.

איז א נייער געשעפטס־אינהאָבער
פעראַנטוואָרטליך פאַר די חובות פון פריהער־דיגען איי־גענטימער?

דער הערשענדער אַלגעמיינער קריזיס מיט אַלע זיינע בעגלייט־דערשיינונגען שטעלען אַוועק מאַסען אונטערנעהמונגען אין אַזאַ אומאויסגעגליכענע לאַגע, אַז זיי קענען זיך בשום אופן נישט אַרויס־פּלאָנטערן פון דער חובות־נעץ און מוזען זיך ענדליך ליקווידירען.

געוויס פעהלען אויך נישט אַזעלכע איי־גענטימער, וועלכע טרעטען אויף אַ פּיקטיווען אופן אָפּ זייערע אונטערנעהמונגען, מיינענדיג, אַז מיט'ן אויס־קויפען אַ פּאַטענט און איבערמאַלעווען די שילדען אויפ'ן נאָמען פון אַ שוויגער אָדער אַ מינדעריאָהריגע טאָכטער, זענען זיי שוין פּטור פון אַלע פליכטונגען.

האַלטען מיר טאַקע פאַר אַ וויכטיגע אויפגאַבע גענוי אויפצוקלערען, ווען איז אַ נייער געשעפטס איייגענטימער יאָ אָדער נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר די חובות פון פריהעריגען אינהאַבער.

אַלזאָ אויב דאָס בעטרעפענדע געשעפט איז איבערגענומען געוואָרען פון פריהערדיגען אייגענ־טימער, קאָן מען פון נייעם בעל־בית אויסמאָנען אַלע זיינע שולדיג געבליבענע געשעפטליכע חובות; קוים האָט אָבער דער נייער אייגענטימער דאָס געשעפט געדינגען, איז ער פאַר די חובות פון פריהע־ריגען אינהאַבער נישט פעראַנטוואָרטליך.

איצט דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען דער רעכט־ליכער אונטערשיד פון „דינגען" ביז „איבערנעמען".

„איבערנעמען" הייסט קומען אין קאָנטאַקט, אונטערהאַנדלען און ערווערבען פון פאַריגען איי־גענטימער דאָס גאַנצע אָדער אַ טייל פון איבערגע־בליבענעם אינוועטאַר (סחורות און איינריכטונג).

דאַגעגען „דינגען" הייסט דירעקט פערהאַנדלען און קאָנטראַקטירען דעם געשעפטס־לאָקאַל ביים הויז ווירט, נישט קומענדיג גאַנצליך אין בעריהרונג מיטן פריהעריגען לאָקאַטאָר און ממילא אויך גאָר־נישט פון איהם איבערנעהמענדיג.

פערשטעהט זיך, אַז ווי ס'זאָל נישט זיין קאָן מען סיי ווי לייגען אַ סעקוועסטער אין געשעפט פון געגענווערטיגען אייגענטימער אויפ'ן חשבון פון פריהעריגען אינהאַבערס שולדיג־געבליבענע חובות בפרט, ווען דער כאַראַקטער פון דער אונטערנעמונג (בראַנזשע) ווערט נישט געענדערט און דער מאַהנער פאָרערט עס דורכאויס נעהמענדיג אויף זיך די עווענטועלע קאָנסעקווענצען.

אומאָפּהענגיג פון אומשטאַנד, צי ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ שטייער אָדער פּריוואַטען חוב, קאָן דער בעוועלהטער אייגענטימער פערפיהרען אין געריכט אַנ'אַקציע אין הסכם מיט די בעשטימונגען פון די אַרטיקלען 1092,93 פון ציוויל פּראָצעדור אוסטאַוו.

אויב ר'וועט זיין ביכולת אויפצוויזען, אַז ר'־האָט געדינגען דעם געשעפטס־לאָקאַל אין אַ ליידי־גען צושטאַנד און ר'וועט זיך אויך קאָנען פערופען אויף עדות, ביי וועלכע ער האָט געקויפט אָדער זיך פערשאַפט די סעקוועסטרירטע סחורות און איינריכ־טונגען, וועט דער סעקוועסטער אַראָפּגענומען ווערען זיין ...'וועט איהם נאָך צוגעמשפט ווערען געריכטס־קאָסטען און ער וועט דעסגלייכען אויך נאָך זיין בער־רעכטיגט צו מאָהנען אַנ'ענטשפּרעכענדע ענטשע־דיגונג.

דערביי מוז אויפמערקזאַם געמאַכט ווערען, אַז די בעציהונגען, אין וועלכע די פאַריגע אייגענטימער געפינען זיך מיט די איצטיגע, ענדערט יעדענפאַלס נישט די רעכטליכע לאַגע.

דעם לעצטען כלל דאַרף מען פערשטעהען אין דעם זין, אַז בלויז דערפאַר אַליין, וואָס די נייע אונטערנעהמונג ווערט געפיהרט אויפ'ן נאָמען פון אַ קרוב פון פאַריגען בעל בית, קאָן מען נאָך נישט די ענדערונג קוואַליפיצירען אַלס פיקטיווע.

י. אין.

א דאקומענט, וואס האט איבערציגט...
א מעשה וועגען א מחותן, א כלה, א חתן און... אלימענטען
זעהר א טשיקאווער פראצעס

גאַנץ באַלוט האָט געהאַלטען פּנחס לעוואָק־וויטש (דעם שוואַרצען פּנחס) פאַר אַ יוד אַ גביר. ר'האָט דאָך עפּעס אַנ'איינענע מויער אויף זגערזשער גאַס, ר'בעוואוינט דאָך אַ רחב'תדיגע דירה, ר'איז דאָך אריינגעמען אין פערשידענע מסחרים און פיהרט אַ ברייטען, ממש קעניגליכען שטאַט.

און דעריבער טאַקע, ווען גוטמאַ־שדכן איז געקומען צו ר' יענקל וואָלף מצהל העגדלערס בן־יחיד אָנשלאָגען דעם שוואַרצען פּנחס עלטסטע טאָכטער, האָט דער בחור אַנשל זיין מיוחס'דיגע אָפּשטאַמונג און אַלע איבעריגע איינרעדענישען אַוועקגעלייגט אין אַ זייט און צוגעפאַלען צום שדוך, ווי אַ געבראָטענס.

פערשטעהט זיך, אַז אַנשלען האָט געגרייצט נישט אַזוי די מעלות טובות פון דער בתולה, ווי די נגידישקייט פון איהר פאָטער און קודם־כל די צוגעזאָגטע 3 טויזענד דאָלאַר נדן.

טאַקע אויפ'ן סמך פון דאָזיגען צוגעזאָגטען 3 טויזענד דאָלאַרדיגען נדן, איז ער אַ חתן גע־וואָרען און אויפ'ן חשבון פון אָט דעם זעלבען פעטען נדן, האָט ער זיך ביי אַלע באַלוטער אָפּ־צענערס אָנגעבאָרגט געלד און בעשיט דער כלה מיט פערשידענע קאָסטבאַרע פּרעזענטען און אפשר אויך פון צייט־צו־צייט דעם מחותן אַליין צוגע־וואָרפען אַ גמילת חסד.

די גרולה האָט זיך געצויגען אַזוי לאַנג, כל־זמן ס'האָט נישט אָנגערוקט זיין חתונה און ממילא אויך דעם זמן, ווען דער איינגעשאַצטער נדן דאַרף אוועקגעלייגט ווערען אויפ'ן טיש.

דאַמאָלט איז ערשט דער בלאָטער אויפגע־שטאָכען געוואָרען, דער חתן אַנשל, האָט זיך דער־וואוסט דעם גאַנצען טרויעריגען אמת, אַז זיין מחו־תן דער שוואַרצער פּנחס, איז פונקט אַזאַ „גביר" ווי אַלע לאָדזער מאַנופאַקטוראָווע נגידים, אַז אין גאַנצען הויז איז קיין איין ציגעל נישט זיין אייגענס אין, אַז ר'איז נישט ביכולת צו סילוקן נישט בלויז קיין 3 טויזענד, נאָר אפילו אויך נישט קיין 30 דאָלאַר.

דער אַנטוישטער חתן האָט אָנגעהויבען צו געוואַלדעווען זיין פאָטער, ר' יענקל וואָלף, האָט ווידער גענומען דעם מחותן לאָדנען צו דין־תורות.

קיין זאַך האָט אָבער נישט געהאָלפען. אַנ־של האָט דעם מחות אָנגעקלאָגט אין געריכט, מאָ־נענדיג צוריק אַלע מתנות און קאָסטען, וועלכע ר'האָט געמאַכט אין משך פון זיין חב שאַפט.

אויף דער געריכטס־פערהאַנדלונג האָט דער אָנגעקלאָגטער געטענהט, אַז ערשטענס האָט דער אָנקלאָגער נישט איהם געגעבען די מתנות, נאָר זיין טאָכטער, זאָל ער דעריבער אַזוי גוט און ווענ־דען זיינע פּרעטענציעס צו דער טאָכטער און איהם לאָזען צו רוה.

צווייטענס איז נישט זיין שולד, וואָס פון שידוך ווערט נישט, ווייל נישט וועגען נדן האַנ־דעלט זיך (דאָס איז דוקא אַ קלייניקייט. נילט דאָך ביי יודען אַ כלל, אַז צוליב געלד געהט קיין שידוך נישט אָפּ), נאָר ס'געהט גאָר פּשוט אין דעם, וואָס דער חתן איז נישט קיין 100־פּראָצענ־טיגער זכר און דעריבער טאָר ער נישט אַלס „ר'ליגיעי" און ממילא אויך „סאָנאַציגי" זשיד פערקנסען זיין טאָכטער מיט אַ פערזוין, וועלכער וועט נישט זיין ביכולת מקיים צו זיין די מצוה פון פריה ורביה דאַרף אַלזאָ דעם חתנס תביעה אָפּגעוואָרפען ווערען.

אַנשל האָט פערשטאַנען, אַז דער שווערסטער ארגומענט געגען איהם איז דער פאָרוואורף וועגען מאַנגעל אין מאַנספּערשוינישקייט, האָט ער קיין סך נישט גערעדט, נאָר אַרויסגעצויגען פון בוזעם קעשענע עפּעס אַ פּאַפּיר און עס אַוועקגעלייגט אויפ'ן ריכטער טיש.

דאָס פּאַפּיר איז געווען אַנ'ענטגילטיגער אורטייל פון לאָדזשער קרייז געריכט, אין וועלכען ר'איז פערמשפט געוואָרען צו צאָהלען אַלימענטען פאַר אַ קינד, וועלכעס ר'האָט געהאַט מיט זיין געוועזענער קריסטליכער משרת מיט אייניגע יאָהר צוריק.

דער דאָזיגער בולטער בעווייז — האָט טאַ־קע איבערצייגט דעם געריכט און די תביעה איז דעם אָפּגענאַרטען חתן צוגעמשפט געוואָרען.

אַרגוס

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך **28** אקטאבער

זון-אויפגאנג 6.21
זון-אונטערגאנג 4.23

ר"ך
מרחשון תרצ"ב

טאג-נאטיצן

וועגען קהלה-שטאט

בשעתו האָט די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אינטערווענירט אין אינערן-מיניסטעריום וועגען די צו גרויסע קאָסטען, וואָס דער מאַגיסטראַט בעהמט ביים איינקאַסירען דעם גמינע-שטאַט.

דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט דאַן בעאויפטראגט דעם מאַגיסטראַט צו נעהמען נאָר 3 פּראָצענט פון דער שטאט-סומע, אָבער נישט ווייניגער ווי 5 זל. פאַר יעדען ענין, ס'איז אַלזאָ אויסגעקומען, אַז פאַר 5 זל. שטאט און פאַר 180 זל. זענען צוגעגאַנגען דיזעלבע עקזעקוציע-קאָסטען.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז געווען אַ גרויסע עוולה פאַר דער אונבעמיטעלטער בעפעלקערונג, וועלכע האָט בעצאָהלט קליינע סומען שטאט. די קהלה-פערוואַלטונג האָט דאָס דעמאָלס פערשטאַנען און פון יאָהר 1929 אָפּגעשטעלט די צוואַנגס-איינמאָהנונג פון דעם שטאַט ביי צאָהלער פון 5 און 10 זל. די דאָזיגע צאָהלער האָבען אַלזאָ שוין נישט געצאָהלט 3 יאָהר קיין שטאַט.

דער קהלה-בידזשעט האָט דאָס דערפיהלט, ווייל פון די דערמאָהנטע צאָהלער איז געווען פּרעדלימינירט 90 טויזענד זל. א יאָהר, צוליב דעם, וואָס די הכנסות פון דער קהלה זענען איצט זעהר קליינע און די קהלה קעמפט מיט גרויסע פינאַנציעלע שוועריקייטען, האָט דאָס פּרעזידיום פון דער קהלה-פערוואַלטונג בעשלאָסען איינצומאָהנען ביי די דערמאָהנטע שטאט-צאָהלער פאַר די פערלעגענע 3 יאָהר מיטאַמאָל, דערביי ווילען, אין פאַל פון צוואַנגס איינמאָהנונג, נאָר צוגעהען איין מאָל קאָסטען.

מיר האַלטען, אַז די קהלה האָט נישט אויסגעקליבען דעם ענטשפּרעכענדען מאָמענט איינצוציהען איצט די פערלעגענע שטאַט-חובות, די דאָזיגע קאַטעגאָריע צאָהלער האָט נישט געקענט צאָהלען קיין 5 אָדער 10 זל. און נישט נאָר דריי מאָל, פינף, אָדער דריי מאָל צעהן.

יעדענפאַלס דאַרף די קהלה זעהר ליבעראַל בעהאַנדלען דעם ענין, ס'דאַרף געגעבען ווערען אַ לענגערער טערמין אויף איינצאָהלען דעם שטאט, אָהן שום קאָסטען, די, וועלכע קענען אינגאַנצען נישט צאָהלען, דאַרפען גלייך אַריינטראָגען רעקורסען אין דער קהלה און די רעקורסען דאַרפען שנעל און גערעכט בעטראַכט ווערען, פאַר די, וועלכע וועלען פערלאַנגען, דאַרף דער פערלעגענער שטאַט-חוב פינאַנדערגעלעגט ווערען אויף לאַנגע און קלענסטע ראַטעס.

י. ד.

פון האנדעלס-געריכט

פּוילישע קינדער-קאָלאָניע אין בודאַפּעשט געליטען פונם באַנקראָט פון דער לאָדזער האַנדעלס-באַנק

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האַנדעלס-געריכט איז בעטראַכט געוואָרען אַ רעקורס פון גלח וויצענטי דאַנעק, דעם אַפּיקון פון דער פּוילישער קינדער-קאָלאָניע אין בודאַפּעשט.

אין דעם רעקורס איז דער גלח מודיע, אַז דער סינדיק פון דער אופּאַדלאָשטש-מאַסע פון דער לאָדזער האַנדעלס-באַנק האָט פון איהם אָנגענומען די פּרעטענציע אויף 3.385.88 זל. אָהן הנחה-רעכט.

צוליב דעם, וואָס די סומע געהער צום בוי-פאָנד פון דער פּוילישער קינדער-היים אין בודאַפּעשט, וועלכער איז ענטשטאַנען פון קליינע נדבות פון פּוילישע בירגער אין אונגאַרן, בעט ער דאָס געריכט, צו אָנערקענען די פּרעטענציע מיט א בעזונדערע הנחה.

דאָס געריכט, נישט האָבענדיג קיין גענוג רעכטליכע אונטערלאַגע צו אָנערקענען די הנחה, האָט די ביטע נישט אָנערקענט.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג איז בעטראַכט געוואָרען די ביטע פון דער פירמע „ווינדמאַן, ווייץ און יאַכימאָוויטש", וועגען פערלענגערען דעם „נאַדזור" אויף נאָך אַ חודש.

דאָס געריכט, בעקענענדיג זיך מיט די מאָטיוען, האָט בעשלאָסען דעם „נאַדזור" צו פערלענגערען אויף א חודש.

* * *

אין שייכות מיט דעם „נאַדזור" פון דער פירמע „י. ראָזענטאַל", האָט דאָס געריכט בעשלאָסען פּרויסצופאָדערען א גענויען בילאַנס אויפ'ן 1 אָקטאָבער ד. י.

* * *

ס'איז אויך בעטראַכט געוואָרען די ביטע פון דער פירמע „וו. נאָבעל און זיהן", וועלכע געפינט זיך אונטער אופּאַדלאָשטש, מ'זאָל איהר ערלויבען צו פערפאַכטען די אונטערנעמונג.

די ביטע האָט אונטערשטיצט דער געריכטס-קאָמיסאַר. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען צו פערפאַכטען די אונטערנעמונג אויף איין יאָהר.

בלוטיגע רעזולטאַטען פון פּאַגראָם-פּלאַקאַטען

אין עהרגעכטיגען נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען מיר געשריבען וועגען דעם, אַז עפּיס א געהיימע אָרגאַניזירטע באַנדע פערשפּרייט צווישען אַרבייטער פּאָגראָם-פּלאַקאַטען, וועלכע העצען געגען יודען בכלל און געגען יודישע אַרבייטער בפרט.

איצט שטעלט זיך אַרויס, אַז די דאָזיגע באַנדע האָט נישט געאַרבייט נאָר אין לאָדז נאָר אויך אין די אַרבייטער-שטעטלעך אַרום לאָדז ווי פּאַביאַניץ און בעלכאַטאָוו.

די כוליגאַנעס האָבען דאָרט פערטיילט די פּלאַקאַטען, אין וועלכע ס'ווערט גערעדט וועגען דעם, אַז „יודען פאַשען זיך מיט פּויליש ברויט" און די פּאָליאַקען זענען אַרבייטסלאָז, אַמייסטען דאָרט וואו ס'קומען זיך צונויף אַרבייטסלאָזע.

אין בעלכאַטאָוו האָט די דאָזיגע אַגיטאַציע נישט געדאַרפט לאַנג וואַרטען אויף דעם געווינשטען ערפאָלג. די אונטערגעהעצטע אַרבייטער זענען בעפאַלען די יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען געוואַרט אויף אונטערשטיצונגען, זיי אַרויסגעשלעפּט פון די רייהען, געשטאָכען מיט שפּילקעס און דאַן מורא'דיג געשלאָגען דערביי האָט מען נישט געזשאַלעוועט קיין קלעפּ סתם דורכגעהענדע יודען, די עטליכע פּאָליציאַנטען האָבען גלייך אינטערווענירט און צוריקגעשטעלט די אָרדנונג. די יודישע בעפעלקערונג האָט איבערגעלעבט א שעה שרעק.

זמן פּאַטענטען קומט אָן!

מען הויבט שוין אָן צו דערמאָהנען וועגען אויסקויפען זיי

(א) נעכטען האָט די לאָדזער פינאַנץ-קאַמער אַרויסגעגעבען א פעראָרדנונג וועגען אויסקויפען פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1932. אין דער פעראָרדנונג ווערען אויפגעפאָדערט אַלע פּראַינטערעסירטע זאָלען אָנהויבען אויסצוקויפען די פּאַטענטען און די קאַרטען דעם 2-טען נאָוועמבער, אָנווייזענדיג ווער עס איז מחויב זיי אויסצוקויפען.

בעצאָהלט מוז פאַר זיי ווערען פאַרן גאַנצען יאָהר פאָראויס.

ביי אויסקויפען נייע, מוז מען צושטעלען די אַלטע פּאַטענטען.

אַרויסגעגעבען וועלען זיי ווערען אין דעם פאָלגענדען סדר:

די, וואָס האָבען זייערע אונטערנעהמונגען אויפ'ן שטח פון 5, 6, 9 און 12 פינאַנץ-אַמט דאַרפען זיי אויסקויפען אין דער ערשטער פינאַנץ-קאַסע אויף אַליע קאָשטשושקי 83 (בנין פון דער פינאַנץ-קאַמער), די צאָהלערס פון 1, 2, 3, 4, 7, און 10 פינאַנץ-אַמט און פון לאָדזער פּאָוויאַט — אין דער צווייטער פינאַנץ-קאַסע אויף אַגראָדאָווא 28 אַ.

די פּרייזען פון די פּאַטענטען זענען:

פאַר קאַטעגאָריע 1 — 2000 זלאָטיס אומעטום.

פאַר קאַטעגאָריע 2 — אויף אַנ'ערשטקלאַסיגען אָרט — 330 זל; 2-טע קלאַס — 270 זל; 3 קלאַס — 200 זל; 4 קלאַס — 130 זל.

פאַר קאַטעגאָריע 3 — ערשטקלאַסיג אָרט 65 זל; 2 קלאַס 50 זלאָטיס; 3 קלאַס — 40 זל. און 4 קלאַס — 25 זל.

פאַר קאַטעגאָריע — 4 ערשטע קלאַס 25 זלאָטיס; 2 קלאַס — 20; 3 קלאַס — 15 און 4 קלאַס 10 זלאָטיס.

פאַר קאַטעגאָריע 5 אַ, פונאַנדערפוהר-האַנדעל אין אַלע געגענדען — 50 זל.

פאַר קאַטעגאָריע 5 ב, — הויזירערי, אין אַלע געגענדען 15 זל.

פאַר אינדוסטריע - אונטערנעהמונגען, 1-טע קאַטעגאָריע, אומעטום — 6000 זל.; 2-טע קאַטעגאָריע — 4000 זל.; 3-טע קאַטעגאָריע — 2000 זל.; 4-טע קאַטעגאָריע — 600 זל.; 5-טע קאַטעגאָריע — 200 זל.

6-טע קאַטעגאָריע, אין ערטער פון 1 קלאַס — 100 זל.; 2 קלאַס — 80 זל.; 3 קלאַס — 60 זל.; 4 קלאַס 40 זל.

7-טע קאַטעגאָריע, אין ערטער פון 1 קלאַס — 50 זל.; 2 קלאַס — 40 זל.; 3 קלאַס — 30 זל.; און 4 קלאַס 20 זל.

8-טע קאַטעגאָריע, 1 קלאַס — 12 זל.; 2 קלאַס — 10 זל.; 3 קלאַס — 6 זל. און 4 קלאַס — 4 זלאָטעס.

א רעגיסטראַציע-קאַרטע קאָסט 10 זל.

חוץ דעם נאָמינאַלען פּרייז ווערען צוגערעכנט 30 פּראָצ. לטובת די קאָמונאַלע פערבאַנדען, 25 פּראָצענט פאַר פּראָפעסיאָנעלע שולען; 15 פּראָצ. פאַר דער האַנדעלס-און-אינדוסטריע-קאַמער און פאַר דער האַנדווערקער-קאַמער, און 10 פּראָצענט א צוגאָב צום אויסגלייכען דעם בודזשעט.

צו דער ערשטער קלאַס געהער בלויז לאָדז; צו דער 2 קלאַס — קאַליש, פּעטריקאָוו, פּאַביאַניץ, טאָמאַשאָוו און זגערזש; צו דער דריטער קלאַס — קאָלאָ, קאָנין, לענטשיץ, אָזאָרקאָוו, ראַדאָמסק, סוּרעק, זדונסקע-וואָליע, ווי אויך דער בזשעזשינער, קאַלישער און לאָדזער פּאָוויאַט.

די איבעריגע ערטער אין דער וואָיעוואָדזשטווע געהערען צו דער 4 קלאַס.

אַפּטייקען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: א. פּאַמאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10), א. כאַרעמזא (פּאָמאָרסקא 12), ע. מילער (פּיעטרקאָווער 46), מ. עפּשטיין (פּיעטרקאָווער 225), ז. גאַרטשיצקי (פּשעיאַזד 59), ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצער 50).

היינט ד"ר פּאָלעקס פּאָרלעזונג אין „וויזאַ"

היינט אָווענד ווערט אין „וויזאַ" ד"ר ווילהעלם פּאָלעק האַלטען א רעפעראַט וועגען אַרטור שניצלער.

געדענקט, יודען!

אז איהר דאַרפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האָט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פּובליציסט י. אינפעלד. לאָדז, פּיעטריס. 31

אויפנאַהם-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אָוו.

שריפטליכע אָנפראַגען קאָן מען אַדרעסירען: לאָדז, פּאָסט-קעסטעל 362.

דער סעקוועסטראַטאָר זוכט אויף קאָנסטאַנטינער 26

און טרעפט אויף פּאָלודניאָווא 8..

מעשה מיט 2 זשיטניצקיס, מיט אַ טעלעפאָן און אַ זאַיענטשע אויף א טיש און אַ סאָפע

(אלף) אָפטמאָל ליידען מענשען פאַר פרעמדע חטאים. מ'טשעפּעט זיך צו צו אַ מענש, וואָס איז גאָט די נשמה שולדיג, און האָט צו זינגען און צו זאָגען.

אָט אַזאַ געשיכטע האָט די טעג פּאַסירט מיט'ן צאָהן-טעכניקער י. זשיטניצקי.

ד. 22 ד. ח. קומט צו י. זשיטניצקי'ן (פּאָלודניאָווא 8) אַריין א סעקוועסטראַטאָר מאַכען אַ „זאַיענטשע".

— וואָס איז דאָס סאָרט „זאַיענטשע" — פרעגט די פרוי זשיטניצקא דעם סעקוועסטראַטאָר.

— פון מאַגיסטראַט אויף א סומע פון 53 זל. מיט 49 גר. פאַר אַ נישט בעצאָהלטען טעלעפאָן-געשפּרעך — האָט ערקלערט דער סעקוועסטראַטאָר. ער האָט דערזום אָפּגעשריבען אַ טיש מיט אַ סאָפע און בעשטימט אַ ליציטאַציע אויפ'ן 6-טען נאָוועמבער ד. י.

זש. קומט אַהיים, פרעגט איהם די פרוי, צי האָט ער נישט אַמאָל געהאַט אַ טעלעפאָן-געשפּרעך מיט יאַקאָהאַמאַ אָדער מיט ניו-יאָרק און ווייזט איהם דערביי די „זאַיענטשע" מיט'ן נומער 131944/1170/31 זש. איז גלייך אַוועק אויף דער פּאָסט און גענומען חוקר ודורש זיין, פון וואַנען נעמט זיך צו איהם אַזאַ „לאַנגער" טעלעפאָן-געשפּרעך אַזש פאַר 53 זל.? דאָ ענטוויקעלט זיך צווישען זשיטניצקין מיט דעם פּאָסט-בעאַמטען אַזאַ דיאַלאָג:

— איהר הייסט זשיטניצקי?

— יאָ. אויף פּאָלודניאָווע 8 וואוינט איהר?

— יאָ.

— אויפ'ן טעלעפאָן רעדט איהר?

— יאָ. איך בעצאָהל אָבער ביי יעדען טעלעפאָן-געשפּרעך 15 גראָשען. טאָ פון וואַנען נעמט איהר 53 זל. מיט 49 גראָשען?

— צו וואָס געהט איהר טעלעפאָנירען אין אַנדערע שטובען — איהר האָט דאָך אַליין אַ טעלעפאָן?

— איך? איך האָב א טעלעפאָן? איך האָב נאָך קיינמאָל קיין טעלעפאָן נישט געהאַט — ענטפערט זשיטניצקי.

וואָס האָט זיך אַרויסגעשטעלט? ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די פּאָסט איז גערעכט, נאָר שיטניצקי איז נישט שולדיג. ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אויף קאָנסטאַנטינער 26 האָט אַמאָל געוואוינט א זשיטניצקי, וועלכער וואוינט שוין לאַנג נישט אין לאָדז. דער דאָזיגער זשיטניצקי האָט טאַקע געהאַט א טעלעפאָן. האָט ער אין דעם טעלעפאָן „אריינגערעדט" וויפיל ס'האָט זיך געלאָזט און געמאַכט פּליטה פון לאָדז.

האָט מען זיך דערוואוסט, אַז אויף פּאָלודניאָווע 8 וואוינט אַ זשיטניצקי, האָט מען איהם צוגעשיקט דעם סעקוועסטראַטאָר, און געמאַכט א „זאַיענטשע" אויפ'ן טיש מיט דער סאָפע. אַזויאַנאָך וואָלט אויסגעקומען, אַז זשיטניצקי פון דער פּאָלודניאָווא 8 זאָל עסען אויף דער פּאָדלאָגע און שלאָפען אויף דער וואַסער-באַנק — צוליב זשיטניצקיס טעלעפאָן פון קאָנסטאַנטינער 26.

אָט אַזוי ליידען אומשולדיגע מענשען צוליב פרעמדע חטאים..

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פּרייזען

נעהמט אָן די דרוקעריי פון

„נייעם פאָלקסבלאַט"

די קלעפּסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאַנדערגעקלעבט איבער דער שטאָט.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער-ביורא פון מאגיסטראט אויף זאווארזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 אזייגער.

עס דארפ'ען זיך שטעלען:

היינט, מיטוואך, ד. 28 אקטאבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די אותיות!

OPR

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

G H Ch I J K

מארגען, דאנערשטאג, ד. 2 אקטאבער

די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די אותיות

OPR

און די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

LMNO

ציוואב-פאבאר-קאמיסיע

(א) היינט, דעם 28 ד. ח. 9 אינדערפריה הויבט אן צו אמטירען אויף אל. קאשטשושקי 21 א פאבאר-קאמיסיע פאר מיליטער-פליכטיגע פון 1910 און עלטערע.

עס מוזען זיך שטעלען אלע, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13 און 14 פאליצײ-קאמיסאריאטען, ד. ה. אזעלכע, וואס בעהערען צו פ. ק. או. לאדז-שטאט 2, און וועלכע זיינען גערופען געווארען צו דער שטאטישער סטאראסטווע.

פון דער ג"ח קאסע אויף באלוט

זונטאג איז אונטערן פארזיץ פון מ. פאנטעל פארגעקומען די יעהרליכע פערזאמלונג פון דער באלוטער ג"ח-קאסע אויף זגערזשער 38.

נאכדעם ווי דער סעקרעטאר ה' יאבראוו גיט אפ דעם טעטיגקייטס-און קאסע-בעריכט, גיט דער פרעזעס ה' שמולעוויטש אנ'איבערבליק איבער דער טעטיגקייט פון דער ג"ח קאסע

צום סוף ווערט געוועהלט א נייע פערוואלטונג און רעוו. קאמיסיע.

טעקסטיל-שטרייק אדורכגעפאלען

(א) אין צוזאמענהאנג מיט דעם טעקסטיל-שטרייק, האבען די כאדעקישע און בעבע-פעראיינען בעשלאסען אפצולעגען די שטרייק-אקציע ביז א צווייטער קאנפערענץ, וועלכע קומט פאר דעם 5 נאוועמבער ד. י.

פערשטרייקט האבען אינגאנצען דריי פאבריקען, אלע איבריגע פאבריקען זיינען טעטיג.

נעכטען איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די לינקע קלאסען-פעראיינען. „פראצא" און די כאדעקישע קל. פעראיינען האבען טעלעפאניש מיטגעטיילט, אז זיי האלטען אונטער זייער בעשלוס אפצולעגען די שטרייק-אקציע ביזן 5 נאוועמבער ד. י.

וועגען דער פאגע וועט צוזאמענגערופען ווערען א דריטע קאנפערענץ.

פערזיכערונגען און האנדווערקער

קאנפערענץ אין דער האנדווערקער-קאמער

(א) קומענדען פרייטאג קומט פאר אין דער האנדווערקער-קאמער א קאנפערענץ פון די צעכען און האנדווערקער-פעראיינען. אויף דער קאנפערענץ וועט ארומגערעדט ווערען די ענדערונג פון די פערזיכערונגס - סטאוועס. די רעזאלוציעס וועט שפעטער איבערגעשיקט ווערען צום האנדעלס-מיניסטעריום.

—=):0:(=—

שרעקליכער טויט פון א קינד

דאס איינגעהייצטע אייוועלע קעהרט זיך איבער און דאס קינד ווערט פערברענט

(2) אויף איקאנא-גאס 5 וואוינט אין א קליין צימערל דער ארבייטסלאזער סטאניסלאוו גאבריעלטשיק מיט זיין פרוי און 4-יאהריג טעכטערל, גענאוועפא. נעכטען אין דערפריה איז גאבריעלטשיק אוועק אין ארבייטסלאזען-פאנד זוכען ארבייט. שפעטער איז פון שטוב אויך ארויס זיין פרוי, אזוי אז ס'איז איבערגעבליבען בלויז דאס מעדעלע.

ארום 12 בייטאג האבען די שכנים פון ארום דערהערט א מורא'דיג געשריי פונ'ם קינד, און בעת מ'האט אויפגעבראכען די טיר, האט מען דערזעהן, אז דער גאנצער צימער שטעהט אין פלאמען, מחמת דאס איינגעהייצטע אייוועלע האט זיך איבערגעקעהרט און די גליהענדיגע קויהלען האבען זיך אויסגעשיט אויף דער ערד.

מען האט דאס אומגליקליכע מיידעלע אפגעפיהרט אין אננא-מאריא-שפיטאל, וואו ס'איז גלייך געשטארבען.

דאס פייער האט מען איינגעלאשען.

די עלטערן פונ'ם קינד ווערען צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט פאר נישט געבען אכטונג.

מען וועט אפנעמען די אלקאהאל-קאנצעסיעס

(ב) דעם 31 דעצעמבער ענדיגט זיך ענדגילטיג דער עטליכע מאל פראלאנגירטער טערמין פון די אלקאהאל קאנצעסיעס פאר נישט פריווילעגירטע פערזאנען.

די סוחרישע ארגאניזאציעס האבען אונטערגענומען שריט צו בעקומען א ווייטערדיגע פראלאנגאטע.

אין לאדז וועלען אפגענומען ווערען אנ'ערך 30 קאנצעסיעס און איבערגעגעבען ווערען צו אינוואלידען.

POLSKIE BIURO
PODRÓŻY
„ORBIS"

ווערט פון מארגען, דעם 29-טען ד. ח.
איבערגעטראגען אויף
פיעטריקאווער 65
טעל. 101-01
אפטיילונג: נאוואמיעסקא 2
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אין אווענד
אהן איבעררייס.

פערקויף פון אינלענדישע און אויסלענדישע בילעטען צו באהן-פרייזען
אהן שום צוצאהלונג.

אומזיסטע אינפארמאציעס.

הנחה-בילעטען נאך פאריז און בריסעל אין רעזערווירטע וואגאנען

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע ביים לאדזער מאגיסטראט איז מודיע, אז פון מאנטאג ד. 2 נאוועמבער הויבט מען אן אנצונעהמען איינמעלדונגען פון ארבייטסלאזע, פיזישע ארבייטער אויף דער דרינגענדער מלוכה'שער אונטערשטיצונג אויפ'ן חודש סעפטעמבער.

די כללים פאר די, וואס מעלדען זיך איין זיינען דיזעלבע, וואס זיינען געווען לעת-עתה.

איינמעלדען זיך דארף מען, לויט פאלגענדען סדר:

מאנטאג, דעם 2 נאוועמבער די אותיות:

A B C D E F

דינסטאג, דעם 3 טען נאוועמבער:

G H I J

מיטוואך, דעם 4-טען נאוועמבער:

K L Ł

דאנערשטאג, דעם 5-טען נאוועמבער:

M N O

פרייטאג, דעם 6-טען נאוועמבער:

P R S

שבת, דעם 7-טען נאוועמבער:

T U W Ż Z

די ארבייטסלאזע דארפען צושטעלען:

1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגען די פערזאן; 2) א לעגיטימאציע פון פופפ מיט קאנטראל-שטעמפלען; 3) א פערזיכערונגס-ביכעל פונ'ם ארבייטסלאזען, ווי אויך עווענטועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען איין ווירטשאפט.

קריסטליכע שילער פון דער פאביאניצער האנדוו.-שולע רייסען יודישע בערד אויף די באהנען

צו דער אויפמערקזאמקייט פון דער לייטונג פון דער דערמאנטער שולע

אין פאביאניץ איז דא א האנדווערקער-שולע. די קריסטליכע שילער פון דער דאזיגער שולע פאהרען מיט דער קאלישער באהן אין דער שולע אריין. די לעצטע צייט האבען זיך די שילער גענומען „פרעהליך" מאכען מיט די יודישע פאסאזשירען אויף דער באהן. שטויסען זיך און ציפען די יודען פאר די בערד אז"וו.

די היינטיגע וואך, בעת די יודישע פאסאזשירען האבען געוואלט אראפגעהן אין זד. וואלע, האבען די שילער זיך אוועקגעשטעלט ביי דער טיר. און די יודען נישט געלאזט אראפגעהן, אזוי, אז זיי האבען געמוזט פאהרען ביז שעראז. אין שעראדז האט דער קאנדוקטאר פערלאנגט פון די יודען צו 5 זל. שטראף דערפאר, וואס זיי האבען געהאט בילעטען נאר ביז זד. וואליע.

די יודען נח פרענקעל פון זד. וואליע און בינום קריגער האבען זיך דאן געווענדעט צום ייאך-פאליציאנט, וועלכער האט פערשריבען די נעמען פון די יודען, ער האט אבער קיין פראטאקאל נישט געוואלט מאכען, נאר די יודען זאלען אליין פערקלאגען אין געריכט

די לייטונג פון דער פאביאניצער האנדווערקער-שולע, וואלט געדארפט אנעמען מיטלען, אז די דאזיגע שענדליכע מעשים פון די צעהוליעטע שילער זאל זיך מעהר נישט איבערחזר'ן.

ר. איזראעל.

קאפערלע

א סענסאציאנעל-ערראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(5

קאפיטעל 4

דער טויט-אורטייל

בערנארד קאלינסקי, בראנד, דרייהארן און ד"ר גאלד זיינען געזעסען צוזאמען ביי קאלינסקין אין שטוב. דאס זיינען געווען אלטע יוגענד-פריינד נאך פון דער שול-באנק אויס. די וועלט-מלחמה האט זיי פונאנדערגעשיידט און צווארפען אין פערשידענע זייטען, איצט האבען זי ווידער אלע צוזאמענגעטראפען אין לאדז און זיך צונויפגענומען, כדי צו בענייען זייער אלטע, הארציגע פריינדשאפט.

זיי זיינען געזעסען אין א האלבען קרייז און זיך דערמאהנט וועגען די אנגענעהמע טעג און שעהן וואס זיי האבען אמאל צוזאמען פערבראכט.

דער ווירט פון הויז קאלינסקי איז געווען זעהר גאסטפריינדליך צו זיינע געסט, יעדעס מאל איז דאס דינסטמיידעל אריינגעקומען מיט כיבוד. גאנץ צום סוף האט דאס דינסטמיידעל אריינגעבריינגט שווארצער קאווע, וואס אלע האבען זעהר גערן געטרונקען נאך דעם זאטען אווענד-ברויט וואס זיי האבען ביי קאלינסקי געגעסען.

די קליינע געזעלשאפט איז געווען אין א זעהר גוטער שטימונג, מ'האט געשמועסט וועגען פערשידענע זאכען און פלוצלונג איז געפאלען דאס ווארט פרידא. הגם אלע אנוועזענדע האבען דעם גאנצען אווענד געטראכט וועגען דעם נאמען פרידא, האט קיינער איהם נישט געבריינגט פאר'ן מויל דערפאר, ווייל מ'האט נישט געוואלט וועה טון קאלינסקי, אלע האבען געוואוסט, ווי שטארק קאלינסקי האט אמאל ליב געהאט פרידאן, זיי האבען געוואוסט, אז ער האט זי פערגעטערט, אז ער איז גרייט געווען זיך מקריב צו זיין פאר איהר און צו ערפיהלען איהר יעדען פערלאנג. אלע האבען אויך געוואוסט, אז קאלינסקי האט צוליב פרידאן שטעטער איבערגעלעבט ☞ גרויסע טראגעדיע, קיינער האט אבער נישט געוואוסט אין וואס די טראגעדיע איז בעשטאנען און בכלל וואוהין פרידא איז אהינגעקומען, ווייל זיי האבען דאך פאר דער מלחמה חתונה-געהאט.

איצט ווען אימיצער האט דערמאהנט דעם נאמען פרידא, האבען אלע אינסטינקטיוו א קוק געגעבען אויף קאלינסקין.

קאלינסקי איז געווען רוהיג, ער האט אפילו געשמייכעלט, ער האט אנגערויכערט א פאפיראס און געזאגט:

— פרידא? איך האב מיך געוואונדערט פאר וואס איהר האט וועגען פרידאן באלד אין אנהויב נישט גערעדט. איהר קענט געוויס מורא געהאט צו בעליידיגען מיינע געפיהלען, אבער ליבע פריינד, איהר קענט צוליב דעם דאזיגען טעם רוהיג וועגען דעם רעדען.

ער האט אוועקגעווארפען זיין פאפיראס, געגעבען אנגעקוקט זיינע 3 חברים און געזאגט.

— איך וועל אייך גערן דערצעהלען די געשיכטע מיט פרידא, מיר וואלט בכלל געווען זעהר ליב, אז איהר זאלט וויסען וועגען דעם גאנצען אמת

ד"ר גאלד האט איהם איבערגעשלאגען די רייד און געזאגט

— אבער בערנארד איך האלט פאר אונמעגליך, אז דו זאלסט וועגען דעם וועלען רעדען, מיר קענען זיך פארשטעלען, וויפיל דו האסט ביי דער דאזיגער געשיכטע געליטען...

— אבער איך וועל דאך וועגען דעם רעדען, האט ער כמעט ווי אויסגעשריגען מיט א ליידענשאפט ליכער שטים, און אויב איהר ווילט וויסען, האב איך אייך היינט איינגעלאדען, כדי אייך צו דערצעהלען די געשיכטע פון מיין ליבע חתונה מיט פרידאן און פון איהר סוף.

אלע זיינען איבערראשט געווארען. און איינער די אנוועזענדע האט זיך אפגערופען.

— אויב דו ווילסט דאס דיקא, ביטע זעהר, מיר אלע ווייסען קלאר, אז דו האסט זיכער נישט קיין שולד דערביי.

— ווער קען דען אורטיילען אין אזא פאל אויף וועמענס צד ס'איז די שולד, וואס אנבעלאנגט פרידא, האב איך געמיינט, אז איך קען זי אינגאנצען, איך האב געמיינט, אז איך וועל איהר געבען אלץ וואס קען אפילו גליקליך מאכען, איך האב זי זעהר שטארק געליבט...

זיין שטים האט זיך איבערגעבראכען, די ליפען האבען געציטערט, ער האט ליידענשאפטליך געצויגען דעם רויך פון זיין פאפיראס.

— איהר ווייסט ווי משוגע איך בין געווען פערליבט אין איהר, איך וואלט מיר אהן שום אפשטעל געלאזט אויסשניידען דאס הארץ פון לייב, אויב איך וואלט נאר געוואוסט, אז דאס וועט אויף איין סעקונדע לינדערען איהרע ליידען. אבער ס'זעהט אויס, אז דאס איז נישט געווען דאס וואס זי האט געוואלט, איך האב זי נישט אינטערעסירט, איך האב זי געלאנגווייליגט, אבער איך האב זי געליבט, גאט אליין ווייסט ווי שטארק איך האב זי געליבט. און שוין א יאהר נאך אונזער חתונה האט זי געטראכט וועגען אנ'אנדערען. דאן האט אויסגעבראכען די מלחמה און דאס האט פערשנעלערט דעם גאנצען ענין. ווען איך בין אינגאנצען געווען אין דער מלחמה דריי וואכען האב איך בעקומען א בריף פון איהר, אז אונזער חתונה איז געווען א טעות, אז זי קען נישט מעהר מיט מיר לעבען און זי פאהרט אוועק.

בערנארד האט אנגעהויבען מאדנע צו לאכען און אנגעצונדען נאך א פאפיראס

— איך בין געווען אויף דער מלחמה, ערשט נאך 10 חדשים האב איך בעקומען דעם ערשטען אורלויב, איך האב זיך נאר דערוואוסט, אז פרידא איז אוועק מיט א געליבטען, זיי זיינען פערשוואונדען אהן יעדער שפור, איבריגענס האב איך זיך דעמאלט אפילו נישט בעמיהט זיך צו דערוויסען דעם נאמען פונ'ם פערפיהרער, דערמיט וועל איך נישט זאגען, אז איך וואלט איהם נישט דערהרגעט ווען איך וואלט איהם דעמאלט געטראפען, דאך האבען איך דעם אונבעקאנטען אלץ מוחל געווען, אויפ'ן בלויזען געדאנק, אז ער ליבט פרידאן און בעהאנדעלט זי גוט.

— וואס קומט ארויס, האט בערנארד ווייטער דערצעהלט, אז ער האט דאס נישט געטון, איך האב זיך שפעטער דערוואוסט, אז זי האט ביי איהם געהאט דאס גהינום אליין, צוערשט איז ער מיט איהר אוועקגעפאהרען נאך קאליש און דאן קיין ווארשא און ווען זי איז איהם מיאוס געווארען האט ער זי איינפאך איבערגעלאזען אויף גאס'ס בערעם און איז אוועק, זי איז געבליבען א הונגעריגע, א מידע און קראנק געווארען פאר צרות, זי איז געשטארבען אין יאהר 1917, נאכדעם ווי זי האט אדורכגעמאכט די גרעסטע נויט און די גרעסטע ערנידעריגונגען וואס א פרוי קען אדורכמאכען, נאך דער מלחמה האב איך זי לאנגע חדשים געזוכט, איך האב זי נאך שטארק, זעהר שטארק געליבט, איך האב נישט געקענט פועלען ביי מיר, אז איך זאל אויפהערען וועגען איהר צו טראכטען, און ענדליך האב איך געפונען נאר איהר אנדענקען, זי איז שוין געווען טויט.

(פארטזעצונג קומט).

וועגען פאזנאנסקיס שפיטאל

(בריף אין רעדאקציע)

ווי מיר זעהען פון דער בעשרייבונג פון „נייעם פאלקסבלאט" האלט עס גאנץ נאהענט, אז פאזנאנסקי'ס שפיטאל זאל ווערען געשלאסען, און ווער נאך ווי די יודישע קראנקע ווייסען ווי נויטיג און נוצליך דאס שפיטאל איז פאר דער יודישער בעפעלקערונג בכלל און פאר די פרומע יודען (וואס ווילען קיין טרפות נישט עסען אפילו קראנקערהייט) בפרט. ביי מיין פערברענגען אין שפיטאל עלף חדשים האב איך געהאט די געלעגענהייט צו בעקענען זיך מיט די גאנצע ארדנונג פון שפיטאל סיי מיט דעם מעדיצינישען נעבים, סיי דאס בעדינונג פון די שוועסטערען, וואס זעצען זיך אומגעאנגען מיט יעדען קראנקען בעסער ווי א מוטער מיט איהר קינד און יעדער קראנקער האט זיך געהאט פאר וועמען זיין הארץ אפצורעדען.

צו יעדער מין קראנקהייט איז צונעפאסט די בעסטע דאקטוירים ספעציאליסטען: פראפ. שטערלינג, ד"ר שיפמאן, ד"ר אייזנער, ד"ר עליאשבערג, ד"ר ראבינאוויץ–מאליוויסט, ד"ר קלויזענבערג, ד"ר שוויג, ד"ר מינצבערג און ד"ר קוכען. איבערהויפט דאס עסען כשר דאס ווירקט זעהר פיל אויף דעם קראנקען ער זאל גיך געזונד ווערען. וואוהין זאל א רעליגיעזער יוד געהן ליגען נישט אין פאזנאנסקיס שפיטאל?

עס איז א וואונדער אויף די היגע כלל-טוער, וואס פערנאכלעסיגען אזא וויכטיגע אינסטיטוציע.

אברהם זיינוויל חיינבלום.

היינט לעצטער גאסטראל פון רעגינא צוקער

אין יודישען טעאטער

דאס לאדזשער יודישע טעאטער-פובליקום וועט געוויס לאנג געדענקען די אזוי שטארק בעגאבטע געווארענע חנקוודיגע סוברעטין רעגינע צוקער. עס איז א שאד, וואס זי פערלאזט אזוי גיך לאדז. נאר לאמיר האפען, אז ביי א גוטע געלעגענהייט וועלען מיר זי ווידער זעהן דא ביי אונז.

היינט, מיטוואך, אלס געזעגענונגס-פארשטעלונג ווערט געגעבען „איציקעל שגץ" מיט רעגינע צוקער אין דער הויפטראלע.

עס נעמען אויך אנטייל אלא שליפקאוויטש, לאלא יאקובאוויטש, סאניע געזמאן, האמבורגער, צימבאליסט און אמוזל.

נור 4 גאסטשפילען

פון די ליבלינגען

דינה האלפערן און סעם בראנעצקי

אין פילהארמאניע

שוין דעם פרייטאג

פרעמיערע: **די גרויסע ירושה**

צוגענומען געלד און געבראכען די ביינער

א פאליציאנט איז נעכטען פעראורטיילט געווארען אויף א יאהר טורמע

(2) דעם 19 יולי ה. י. האט דער פאליציאנט סטעפאן דרעווונאוויטש, וועלכער איז געשטאנען אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ, פערהאלטען דעם שכיר'ן יאן שטשעפאניאק, צוגענומען ביי איהם 6 זלאטעס און געשלאגען מכות רצח מיט א גאז-רעהר, אזוי אז ביים שכור זענען געווען 35 בלויע סימנים פון קלעפ אויפ'ן לייב, און די לינקע האנד איז איהם איבערגעבראכען געווארען.

דאן האט דרעוונאוויטש'ן פערהאלטען דער עלטערער פאליציאנט ריבאק, וועלכער איז אנגעקומען אויף קאנטראלע אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ, און דער „מוסטערהאפטער" פאליציאנט איז נעכטען געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט.

דרעוונאוויטש איז פערמשפט געווארען אויף א יאהר טורמע.

200.000 זלאטיס שטראף

פאר געשמוגעלטע סחורות

(2) נעכטען האט די פליה בריגאדע פון דער לאדזשער פינאנץ-קאמער געמאכט א רעוויזיע אינ'ם געוועלב פון יעקב - אברהם מאשקאוויטש אין ראדאמסק (אויף פשעדבארסקא 17) און געפונען ביי איהם א גרויסען זאפאס פון געשמוגעלטע דייטשע ראזיר-מעסערס, נאדלען, שפיגלען, ניי-גארן פארמען צו אויסארבייטען קנעפלעך, ציירענע זאקען א. א. וו.

די סחורות זענען קאנפיסקירט געווארען, מאשקאוויטש'ן האט מען ארעסטירט, און די פינאנץ-מאכט האט ארויפגעלעגט אויף איהם א שטראף פון 200,000 זלאטעס.

דער זיטליכקייט-אפעריסט

וואס האט שאנטאזשירט פערשידענע פרויען

(2) אנטאני מאדאלינסקי (פון סלאוויאנסקא 10) האט זיך גענומען צו א פאך פון שאנטאזשירן מענשען.

האט ער אזוי בדרך שאנטאזש, אז ער וועט זי מסר'ן פאר מאכען אבארטען, אויסגעפרעסט ביי דער אקושערקע קיעדרינסקא (גלובנא 56) אין משך פון א חודש 200 זלאטעס.

איצט האט איהם פאליציי אויפ'ן יסוד פון דער אקושערקעס שילדערונג, ארעסטירט, און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז גוט בעקאנט דארט וואו מען דארף און אז ער איז אפילו אפט-מאל אויפגעטראטען אין דער ראליע פון א געהיים-אגענט פון דער פארטער בריגאדע (זיטען-פאליציי) שאנטאזשירענדיג דערביי יונגע פרויען.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער

ארעע 1-טער מאי 2. דירעקציע: דזיר צעלמייסטער

היינט און מארגען שפילט די **ווילנער טרופע** אין קאליש.

פרייטאג, ד. 30-טן – לטובת דעם קוראטאריום פון די שולען און קינדער-היימען א.ג. פון וול. מעדעם אין לאדזש–פרעמיערע (בענייונג) **גרינע פעלדער**

מארגען, דאנערשטאג – 25-טע יובילעאום-פארשטעלונג

נור נאך 1 מאל! פון דער סענסאציאנעלער פיעסע **נור נאך 1 מאל!**

אהארץ, וואס בענקט

מיט **בערטא זאסלאווסקא**

איינהייטס-פרייזען: אלע פלעצער פון די ערשטע ביז די לעצטע רייה צו 1 זלאטי א בילעט

בוצט אויס די געלעגענהייט! פערשפעטיגט נישט!

גאנצער פארטער נאר צו 1 זלאטי.

בילעטען פון מארגען אן צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואך דעם 28-טען אקטאבער

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" – פון דעם זעלבען טאג –

יורידישע עצות

ראגאזשינסקי.

ארבייטס-מכשירים ווערען נישט פערקויפט פאר אנ'אדמיניסטראטיווע געלד-שטראף. אויב מ'קאן ביי אייך די געלד-שטראף נישט אויפמאנען קאן זי אויסגעטוישט ווערען אויף ארעסט.

די פראצעס-קאסטען ווערען נישט אויסגעטוישט אויף ארעסט.

א לעזער פון קעלבאבס גאס.

אזוי ווי עס האנדעלט זיך וועגען א ברודער האט איהר דאס רעכט נישט עדות צו זאגען — ממילא וועט דער ברודער בעפרייט ווערען.

ה. ג.

דער סובלאקאטאר האט נישט קיין רעכט אהן אייער הסכמה צו צאהלען דירה-געלד דירעקט דעם הויז-ווירט.

בן-ציון.

נאך 6 וואכען טאר קיין ליציטאציע נישט פארקומען. אויב ס'איז ווירקליך אזוי, ווי איהר שטעלט די זאך פאר, האבען מיר צו טון מיט א בפירושע רעכטס-פערגוואלדיגונג.

קומט פערזענליך זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט וועגען דעם, טעגליך פון 3–4 נאכמיטאג.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך ד. 28 אקטאבער

11,58 צייט-סיגנאל 12.10 גראמאפאן. 3,50 גראמאפאן, 4,00 רעקאיע ענגליש, 4,20 פארלעזונג, 4.40 גראמאפאן. 5,10 פארלעזונג. 535 לייכטע עקזאטישע מוזיק. 6,50 פערשידענעס 7,15 פאסט-קאסטעל. 7.30 רעפערטואר, 7,40 קאמוניקאט פון לאדזשער האנדעלס-קאמער. 7.45 ראדיא-פרעסע, 800 לייכטע מוזיק. 8,45 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 9,00 מוזיקאלישער פעליעטאן. 9,15 קאנצערט. 10,30 קאמוניקאטען. 10,45 פארלעזונג אין פראנצויזיש 11,00 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

האללא! קליבג 240-80

KURJER KRAWIECKI

„GELASSENA"

Sienkiewicz 40, tel. 240-80

נעהמט-אן יעדע ארט גארדע אבע צום פרעסען, רייניגען, וואשען און פארבען. נעהמט-אן און שיקט אפ שהיים די ארבעט מיט אייגענע שיק-יונגלער.

רעיעלע בעהאנדלונג! סאלידע אויספיהרונג!

עדיסאן

5.

דער אויפשטייג

מיט'ן אריבערפאהרען קיין באסטאן הויבט זיך אן איינע פון די וויכטיגסטע תקופות אין עדיסאנס לעבען. דאס איז דער סוף פון זיין וואנדערען, וואס האט געדויערט פינף יאהר און נישט געבראכט צום ציל, ווייל עדיסאן האט פאר דער צייט נישט געפונען קיין ריכטיגע אנווענדונג פאר זיינע פעהיגקייטען. איידער עס איז איהם בעשערט געווען צו געפינען זיין ריכטיגען וועג, האט ער געמוזט אויסשטעהן נאך איין שווערען פרוב.

ווען דער יונגערמאן האט זיך פארגעשטעלט פאר'ן דירעקטאר פון טעלעגראף אין באסטאן, האט ער ביי איהם ארויסגערופען ווייניג צוטרוי צו זיך. עדיסאן איז דעמאלט געווען שרעקליך אויסגעמאגערט, עס זענען איהם ארויסגעהאנגען לאנגע קודלעס איבער'ן פנים, זיינע מלבושים זענען געווען צעריסען. ער האט אויסגעזעהען ווי אנ'אמתער וואנדערנדיגער טעלעגראפיסט, א טיפ, וואס איז דעמאלט געווען זעהר פערשפרייט אין אמעריקע. ערשט דאן עדיסאן האט בעוויזען זיין האנדשריפט, מיט וועלכער ער האט געוואלט שרייבען דעם טעקסט פון די טעלעגראמעס און אנגעגעבען די געשווינדקייט, מיט וועלכער ער איז געוואוינט געווען צו ארבייטען, האט זיך דער דירעקטאר ענטשלאסען איהם צוצולאזען צו א פרוב ביי נאכט-ארבייט.

עדיסאן איז אריינגעקומען אין ארבייטס-זאל, און זיין אויסזעהען האט ארויסגערופען א געלעכטער ביי די ערשטקלאסיגע אפעראטארען. זיי האבען בעשלאסען אפצוטון א שפיצעל דעם בחור, וואס קומט, ווייזט אויס, פון ווילדען מערב, און האבען זיך פערשטענדיגט מיט א ניו-יארקער טעלעגראפיסט. דאס איז געווען בעקאנט ווי איינער פון די גיכ-סטע ארויסשיקער, און בלויז די סאמע געניטע טעלעגראפיסטען פלעגען בעוויזען צו פערשרייבען זיינע טעלעגראמעס. דעם דאזיגען טעלעגראפיסט האבען זיי אנגעהעצט אויף עדיסאנען. ער האט אנגעהויבען צו טעלעגראפירען מיט א מוראדיגער געשווינדקייט, עדיסאן האט אבער רוהיג פערשריבען ווארט ביי ווארט מיט זיין קלארער האנדשריפט, וואס איז דערנאך בעריהמט געווארען. דער ניו-יארקער אפעראטאר האט פערגרעסערט די געשווינדקייט, עדיסאן האט אבער געלאסען געשריבען ווייטער. אלע טעלעגראפיסטען פון זאל האבען זיך פערזאמעלט ארום עדיסאנס טיש, כדי צוצוקוקען זיך צום דועל. דער אפעראטאר אין ניו-יארק האט אנגעהויבען ארויסצולאזען ד יפויזעס צווישען די איינצעלנע ווערטער אזוי, אז דער גאנצער טעקסט האט זיך צוזאמענגעגאסען, עדיסאן האט אבער פינקטליך פערשריבען די טעלעגראמעס, דער ניו-יארקער האט זיך אונטערגעגעבען: עדיסאן האט געוואונען דעם קאמף. פון איצט אן איז ער געווען בעקאנט ווי דער בעסטער טעלעגראפיסט פון דער „וועסטערן-יוניאן".

אין באסטאן האט עדיסאן סוף כל סוף געפונען דאס, וואס ער האט יאהרענלאנג אומזיסט געזוכט. ער האט געפונען מענשען, וועלכע האבען פערשטאנען זיינע שטרעבונגען און האבען, פונקט ווי ער, געזוכט נייע אנווענדונג געביטען פאר עלעקטריע. אין באסטאן האט ער זיך געטראפען מיט פיין-מעכאניקער, וועלכע האבען געקאנט קאנסטרוירען כלערליי אפאראטען און וועלכע האבען דער עיקר געשעפענט א קרעדיט דעם יונגענמאן.

אין באסטאן האט דער 21-יאהריגער עדיסאן דעם 11-טען אקטאבער 1868 ארויסגענומען זיין ערשטען פאטענט אויף אנ'אפשטימונגס-אפאראט פאר'ן פארלאמענט. א דאנק דעם דאזיגען אפאראט האט מען איהם אין פארלאמענט געקאנט געווינען צייט און בעקומען פולקאם זיכערע רעזולטאטען. דער פאלקס-פערטרעטער האט זיצענדיג אויף אנ'ארט געדארפט אנדריקען איינעם אדער צוויי קאנטאקטען, און זיין שטימע איז אווטאמאטיש רעגיסטרירט געווארען. דער פארזיצער פון דער קאמיסיע, וועלכער מען האט בעאויפטראגט אויסצופרובען דעם אפאראט, האט דערקלערט דעם אויסגעפינער: „יונגערמאן! אויב ס'איז פערהאן אנ'אויסגעפונענס, וואס מיר ווינשען אונז נישט דא אין פארלאמענט, איז עס אייערע. איינער פון די בעסטע כלי-זין פון א מינדערהייט, וואס וויל נישט דערלאזען, מען זאל אננעמען שלעכטע געזעצען, איז די כסדהדיגע קוועסטיאנירונג פון די אפשטימונגען, אייער אפאראט וואלט אומשעדליך געמאכט דעם דאזיגען כלי-זין"... עדיסאן האט איינגעזעהן די ריכטיגקייט פון ארגומענט און זיך אפגעזאגט פון אויסנוצען זיין פאטענט.

צוליב דעם לאנגען בירגער-קריג זענען פון די פריוואטע שטאטען פערשוואונדען די גאלדענע מטבעות. ארום דעם גאלד האט זיך אנגעהויבען א ווילדע שפעקולאציע, און עס האבען זיך אין איהר בעטייליגט די בריטעסטע קרייזען. די גרעסטע סוחרים האבען געלאזט איינשטעלען אין זייערע ביוראען טעלעגראפישע אפאראטען, די אזוי-גערופענע „קלאפערס". פון א צענטראלער סטאציע, וואס האט זיך געפונען נישט ווייט פון דער בערזע, האבען זיך געצויגען דראהטען צו די אויפנעהם-אפאראטען, און די סוחרים האבען צו יעדער צייט געקאנט ארויפלייענען די קורסען פון א לאנגער פאפיר-טאשע. איינע פון די דאזיגע בערזע-טעלעגראף-צענט-ראלעס האט געהאט אנ'אקציען-קאפיטאל פון א מיליאן דאלאר, זי האט געצאהלט צעהן פראצענט דיווידענדען און פלעגט נישט בעווייזען צו ליווערן גענוג אויפנעם-אפאראטען.

ס'איז געווען פערשטענדליך, אז אויך עדיסאן האט געוואלט אויסנוצען די קאניונקטור, ער האט קאנסטרואירט א קלאפער, וואס איז געווען בעסער פאר די אנדערע, און איהם אויסגענוצט אין באסטאן. ער האט געפרובט פערקויפען זיין אויסגעפינס אין ניו-יארק, דארטען האט ער אבער נישט געהאט קיין בעקאנטע און זיך געמוזט אומקערען אהיים מיט ליידיגע הענט.

עדיסאן האט ווידער געארבייט ביי זיינע אויסגעפינסען, און וואס ווייטער, האט ער זיך אלץ מעהר איבערצייגט, אז פאר זיין טעטיגקייט איז צופאסט בלויז ניו-יארק. ער האט בעשלאסען אריבערצופאהרען אין דער הויפט-שטאט. אין ניו-יארק האט ער נישט געהאט קיינעם, וואס זאל איהם קענען העלפען. ער האט אויך נישט געהאט קיין געלד, נאר פערקעהרט, געווען בעלאדען מיט גרויסע חובות פונדעסטוועגען האט ער זיך ענטשלאסען צו מאכען דעם פרוב, פערלאזען די גוטע שטעלע אין באסטאן און אוועקפאהרען קיין ניו-יארק.

ווען עדיסאן האט פערלאזען באסטאן, האט ער געהאט בלויז אויף אויסצוקויפען דעם בילעט קיין ניו-יארק. לאמיר איצט געבען א ווארט עדיסאנען אליין: „ווען איך בין אראפ פון שיף האב איך געוואלט עסען פריהשטיק, נאר איך האב נישט געהאט קיין געלד צו בעצאהלען. איך בין פערביי געגאנגען פערביי א קראם, וואו א פירמע האט אומזיסט געגעבען טרינקען איהר טיי אויף א פראבע. מען האט אויך מיר געגעבען א גלאז טיי. און דאס איז געווען מיין ערשטער פריהשטיק אין ניו-יארק. איך האב געהאט אין ניו-יארק א בעקאנטען טעלעגראפיסט און געוואלט ביי איהם בעטען א גמילות-חסד. ווען איך האב איהם געפונען, נאך לאנג זוכען, האב איך זיך דערוואוסט, אז ער אליין האט אויך נישט קיין ארבייט. אלץ, וואס ער האט געקענט פאר מיר טון, איז געווען מיר לייען איין דאלאר. פון דעם דאלאר האב איך געזאלט לעבען און צאהלען אין דעם איינפאהר-הויז, ביז איך וועל נישט געפינען קיין שטעלע"...

(ווייטער קומט).

הײנט פרעכטיגע פרעמיערע! וואונדערשעהנע ליבעס-פאעמע פון דער מייסטערשאפטס-רעזשי ERNEST LUBICZ

„מאנטע קארא“

אין דער הויפט-ראָלע די רייצענדע העלדין פון „ליבעס-פאראדעי“ – JEANETTE MAC DONALD און איהר פארטנער JACK BUCHANAN

פאר׳ן פראָגראם: א קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען. אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12.30 בײטאָג.

קלאנג-קינא-טעאטער

APOLLO

הײנט און פאלג. טעג! דאס מעכטיגסטע מייסטערווערק פון דער פילם-קונסט! אונגעוועהנליכע אויסשטאטונג!

פרעה׳ס ווייב

ריהרענדע עפּעסטע!! מעכטיגע אקציע!

אין די הויפט-ראָלען:
EMIL JANNINGS,
HARRY LIEDTKE,
PAWEŁ WEGENER,
LIDJA SALOMONOWA i in.

אָנהייב פון די סעאַנסען 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג – 12 בײטאָג.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער הינקעל-בראך וועט ווערען גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל נוטצנע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראָפעסאָר׳ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דיימען פראפעסאר

דאקטאר בראָכורטעזונג בעזונדער זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס ליטענדע מיט הילף-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטע-פוס ספעציעלע אינלאגען אין די שוך. יונגעטליכע טמענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בײטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזעהנליכע ערשיינען איז די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראָפ. ד״ר באראנטש, פראָפ. דר. י. מאַרישלער, פראָפ. ד״ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזענליכע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין הערצליכען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ דיר. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואָלטשאנסקא 10 פאר לאקאליזירען מיר דעם ברוך, אויף וואס כ׳האב געליטען א סך יאהרען.

באנדע עליאש, פיעטריקאווער 50.

Dr med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2 און 5–8, זונטאג און יו״ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאָג-אקושער
11 זגערזשער 11
טעלעפאן 134-72
נעמט אן פון 3–4 נאָכמ. און פון 7 – 9 אוונד.

קלאנג-קינא

MIMOZA

קילינסקיעגא 178

הײנט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע א. נ.:

ואנקא מוזיקאנט

אין די הויפט ראָלען:
STEFAN ROGULSKI, MARJA MALICKA, DYMSZA, Kazimierz KRUKOWSKI

אָנהויב 4 נאָכמ., שבת און זונטאָג 2 בײטאָג
אויפ׳ן ערשטען סעאנס אלע פלעצער 60 גר

שיטלעך

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא ווא 15
לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאָק.

אין מיין ביורא

ווערט געשריבען און ערלעדיגט מיט ערפאלג אלערליי ביטעס, רעקורסען, אפעלאציעס אין אלע אינסטיטוציעס. ווי: סאנדאווע, סקארבאווע, וואיעוואדזיע, אדמיניסטראציע א״וו. ווי אויך אקטען, קאנטראקטען, פונקטאציעס, פריוואט-קארעספאנדענץ, איבערשרייבונגען אויף די מאשין. איבערזעצונגען אין פערשידענע שפראכען. בעזונדערע אבטיילונג פאר אינקאסא, פראטעסטירטע וועקסעל.

ט. מאנעלא, פיעטריקאָווער 17
צווייטער הויף (זאכאדנא 52), טעל. 148-79
נעהמט אן א געגצען טאג.
בעמ.: איך קויף אויף אלטע סאליטען פון וועכסעל-ליכע אסעקוראנץ-פאָלשאַפטען.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הײנט און פאלגענדע טעג!
מייסטערווערק פון אלע צייטען!
ליבעס-פאעמע, וועגען וועלכער די וועלט האט נישט געטרוימט.
רוהם פון דער קלאנג-פילם-קונסט א. נ.:

„קעניג פון די בעטלער“

די ראָלע פון פאַט-בעטלער שפּילט דער הויפט ארטיסט פון ניו-יארק

DENIS KING

דאָס מעכטיגע שפּילען פון אקטיאָר און זינגער פערטושט מיט רוהם אלע ביז-איצט געוועהנטע ביהנע און עקראן-שטערענס.
אין דער ראָלע פון דער פרינצעסין דער סובטעלסטער סטאר פון עקראן

Jeanette Mac Donald

בעריהמט פון פילם „ליבעס-פאראדיע“
מ׳בעט דאָס ג׳ פובליקום צו קומען אויף די פריהערדיגע סעאנסען.

קירצליך: „אונטער די פאריזער דעכער“

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בײטאָג.

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

„POLONJA“

ŁODZ, Sw. JERZEGO Nr. 11.

דערמיט מאך איך בעקאנט מיינע געעהרטע קונדשאפט, אז אין מיין אטעליער איז דורכגעפיהרט געוואָרען א גרינדליכער רעמאָנט מיט גאנץ נייע דעקאראציעס און קאסטיומען קאווקאזער, מזרח און פערשידענע קאוובאיסקע. יעדער קען זיך פאטאגראפירען אהן צוצאהלונג.

א פרעמיע! יעדער איינציגער, וואס בעשטעלט 6 ברוינע פאטאגראפיעס פאר 3 זל. בעקומט א שפיגעלע מיט זיין איינענער פאטאגראפיע אומזיסט. גרויסע פארטרעטען מאך איך צו זעהר ביליגע פרייזען. מיט אכטונג

„POLONJA“
דיפלאם, פאטאגראף
לאדז, יעזשעגא 11.

צופאהר מיט טראמוואי נומ׳ 3.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

אנ׳ארט צו שלאפען פאר 2 ארענטליכע יונגע לייט. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33, אויפ׳ן 2-טען הויף, פארטער.

אנ׳איינגעפיהרטע בודע פון האלץ מיט קויהלען איז איבערצוגעבען גדאנסקא 21.

פון זאפארט ווערט געזוכט 1 שטוב מיט א קוך מיט בעקוועמליכקייטען, זוניג, פאר אפטרעט-געלד. אפערטען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „אפטרעט-געלד“. 7084

פון זאפארט אפצוגעבען 2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייט אין צענטרום פון שטאט, אויף נארוטאָוויטשא. צו דערוויסען זיך אין אדמ.

עס איז נויטיג

שאכטעל מאכער געהילפע אויך לערן מיידלעך און יונגלעך קענען זיך מעלדען פאלודניאָווא 20 אין שאכטעל פאבריק 2-טען הויף.

ס׳ווערט געברויכט א שטריקער אויף א 12-ער מאשין ביי איזביצקי, לימאנאָווסקיעגא 72 פראנט בעוועלב.

א מענסקע פריזיר זוכט ארבייט אדער איבערצונעהמען א רעזורע. אפערטען אין אדמינ. אונטער „פריזיער“.

פערשידענעס

בעקאנטמאכונג אזוי ווי איך האב א סכסוך מיט די פערוואלטונג פון „אהבת תורה“ וואלבאזשסקא 20 בעט איך אז קיינער זאל נישט אננעמען דעם פאסטען אלס איינקאסיער ביז דער סכסוך מיט מיר וועט נישט זיין ערלעדיגט.
מיט אכטונג יעקב פישעל.

לאקאלען

אנ׳ארענטליכער יונגערמאן, זוכט אנ׳ארט צו שלאפען ביי אנ׳אנשטענדיגע פאמיליע, אפערטען אפצוגעבען אין דער אדמיניסטראציע פון דער צייטונג פאר ש. ה.

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען א״וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

נעוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

וועגערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען
12 שרודמיעסקא 12
טעל. 126-87
נעהמט אן פון 9–11 און פון 4–8 אוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
– – טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. – –
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

Dr. med. **H. GUTSZTADT**

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)
telefon 129-52.
נעמט אן פון 9–10 פריה און פון 5–7 אוונד.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט–24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט–40 . . . . . 60– 4
נאכ׳ן טעקסט–12 . . . . . 18– 8
פאר א מילימעטער-שורה: לויטער דער שטאט 50 גראָש. טייערע. אויסל. 100 גראָש. טייערער. מעלדונגען–10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6–6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בײטאג און ביינאכט.

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 54.